

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra křesťanské sociální práce

Veronika Davidová

**Slib milosrdenství jako zdroj služby bližnímu v Kongregaci
Milosrdných sester sv. Karla Boromejského**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: ThLic. Michal Umlauf

Obor: Charitativní a sociální práce

OLOMOUC 2009

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jsem pouze uvedené prameny a literaturu.

V Olomouci dne 15. listopadu 2009

Veronika Davidová

Děkuji ThLic. Michalu Umlafovi za odborné vedení práce a za cenné rady a podněty. Rovněž děkuji řeholním sestrám z Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského za poskytnutí interních materiálů kongregace a za pomoc při jejich vyhledání.

Obsah

Úvod.....	6
1 Charakteristika Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského	8
1.1 Význam pojmu <i>zasvěcený život</i>	8
1.1.1 Evangelijní rady.....	9
1.1.1.1 Slib čistoty	10
1.1.1.2 Slib chudoby	10
1.1.1.3 Slib poslušnosti	11
1.1.2 Úloha zasvěcené osoby.....	11
1.1.3 Aktuálnost zasvěceného života pro dnešní dobu.....	12
1.1.4 Formy zasvěceného života	12
1.2 Historie Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského	15
1.2.1 Vznik kongregace ve Francii.....	15
1.2.2 Rozšíření kongregace do českých zemí.....	17
1.3 Organizace kongregace	18
2 Slib milosrdenství jako charakteristický znak kongregace sester boromejek	20
2.1 Biblické zakotvení pojmu milosrdenství.....	20
2.1.1 Význam pojmu <i>milosrdenství</i>	21
2.1.2 Milosrdenství ve Starém zákoně	22
2.1.3 Milosrdenství v Novém zákoně.....	23
2.1.4 Ježíšova podobenství o milosrdenství	25
2.2 Církev a milosrdenství	26
2.3 Historie slibu milosrdenství	27
2.4 Slib milosrdenství jako zdroj služby	29
2.4.1 Duchovní základ milosrdenství sester boromejek.....	30
2.4.1.1 Kontemplace	31
2.4.1.2 Jednota kontemplace a služby lásky.....	31
2.4.1.3 Od kontemplace k boromejskému tajemství	32
2.4.2 Společenství sester podle vzoru Svaté rodiny	32
2.4.3 Maria, Matka milosrdenství	33
2.4.4 Sv. Karel Boromejský	34

2.4.5 Boromejský znak milosrdenství	36
2.4.6 Denní rytmus sester boromejek	36
2.4.7 Formace v kongregaci	39
2.5 Konkrétní naplňování slibu milosrdenství ve službě bližním	43
2.5.1 Milosrdenství začíná doma.....	43
2.5.2 Nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského	45
2.5.3 Domov sv. Karla Boromejského	45
2.5.4 Dům sv. Antonína.....	46
2.5.5 Dům sv. Jana Neumanna	46
2.5.6 Komunita v Ostravě - Pustkovci	47
3 Analýza dotazníkového šetření	48
3.1 Postup realizace dotazníkového šetření	48
3.2 Zpracování jednotlivých otázek	49
Závěr	63
Bibliografie	65
Seznam zkratk	69
Seznam příloh	70
Přílohy	71

Úvod

Před šesti lety jsem si během katechumenátu volila osobu, která by mě doprovázela v mém dalším životě po přijetí svátosti křtu jako křestní kmotr. Má volba byla předem jasná. Řeholní sestra z Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského byla zcela zásadním člověkem v mém poznání Boha a přijetí víry, kterou mě obdaroval. Pražská komunita sester boromejek, kterou jsem na úplném začátku své cesty k Bohu směla navštívit, byla plná mladých sester, jejichž nadšení pro život v Bohu mě uchvátil a vlastně inspiroval k novému pohledu na život a jeho nasměrování k Hospodinu. Má nynější kmotra byla tehdy čerstvou členkou komunity a jako jeden z jejích prvních úkolů coby nastávající boromejky se jí naskytlo ukázat Boží lásku dítěti, které takovou dosud nepoznalo, a zprostředkovat jeho milosrdenství „jednomu z jeho maličkých“.

Tak Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v podstatě vnikla do mého života a nadále jej doprovázela a ovlivňovala. To je důvodem, proč jsem se i já nyní chtěla zpětně více přiblížit duchovní rodině sester boromejek. Vedle jiného mě zaujal především jejich styl života, který se odvíjí od vlastního poslání kongregace. Tím je život prožívaný skrze slib milosrdenství, kterým se sestry zasvěcují Bohu. Slib milosrdenství je v kongregaci skládán vedle běžných slibů evangelijních rad a boromejky se tímto slibem odlišují od ostatních řeholních společenství a stává se tedy specifíkem v řeholním životě.

Cílem mé práce je přiblížit slib milosrdenství prožívaný v Kongregaci Milosrdných sester sv. Karla Boromejského jako způsob života, skrze nějž sestry slouží Bohu a lidem, kteří Boží milosrdenství, zprostředkované milosrdnou službou boromejek, skutečně potřebují. V rámci toho mě zajímalo, jak své povolání chápou a prožívají sestry konkrétně, tedy nestačilo mi jen nastudování teoretických návodů a rad, jak by měl život boromejky vypadat, ale zajímaly mě reálné a individuální postoje jednotlivých sester, a to, jestli se jejich vnímání slibu milosrdenství a jeho naplňování shodují, nebo liší. Předpokládala jsem, že na jakémsi prazákladu, na kterém slib milosrdenství jako poslání kongregace stojí, se sestry shodují, ale jeho

konkrétní naplňování je ovlivněno růzností povolání, které sestry v praxi vykonávají. Proto se v tomto bodě mohou jejich názory poněkud lišit.

Metoda, kterou jsem pro zpracování bakalářské práce zvolila a využívala, je zejména metoda popisná, při čemž výsledky teoretické části jsou podloženy informacemi získanými metodou výzkumnou. Materiály, ze kterých jsem čerpala, jsou z velké části vlastní materiály kongregace, vztahující se k historii společenství a způsobu života sester boromejek. Dále jsem využila papežských encyklik, dotazníků v rámci výzkumu vztahu sester boromejek ke slibu milosrdenství a dalších materiálů a zdrojů, včetně zdrojů internetových, vztahujících se k tématu.

Celá práce je rozdělena do třech hlavních částí, které jsou dále členěny do jednotlivých kapitol a podkapitol. První část se zabývá Kongregací Milosrdných sester sv. Karla Boromejského jako takovou. Je nutné především vysvětlit styl zasvěceného života, v němž má kongregace své místo, a dále je zde pojednáno o historii jejího vzniku a rozšíření.

Druhá část pojednává o slibu milosrdenství jako o specifiku kongregace. Slib je rozebrán z více úhlů pohledu, nejprve se zde naskýtá vysvětlení samotného pojmu milosrdenství, dále je popsána historie slibu v kongregaci a nacházení inspirace pro jeho naplňování v duchovních základech a tradicích společenství. Také konkrétní vyjádření slibu milosrdenství v praktické službě je v této části popsán.

Třetí část je zaměřena na analýzu dotazníků, které sestry boromejky vyplnily. Na jejich základě jsem se snažila dopracovat k odpovědi na otázku, kterou jsem si položila v rámci vytyčení cíle bakalářské práce.

1 Charakteristika Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského

Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského je římskokatolickým řeholním společenstvím. Znamená to, že osoby, které do společenství vstupují, se plně zasvěcují Bohu, aby tak obdarované Boží milostí darovaly zcela a bezvýhradně sebe samé do služeb Bohu a církvi.

1.1 Význam pojmu *zasvěcený život*

Druhého února slaví svátek všichni ti, kteří svůj život zasvětili Bohu. Ačkoli všichni křesťané se zasvětili Bohu již svátostí křtu, jsou mezi nimi lidé, kteří se Bohu toužili odevzdat a zasvětit zcela bezvýhradně a radikálně. Tuto formu života nazýváme zasvěcený život. Nutno však dodat, že zasvěcený život si nevybírá člověk sám. Sám není schopen žít zasvěceně naplno, pokud jeho zasvěcení není darem Ducha svatého. Jedině Hospodin nabízí člověku tuto možnost - přijmout dar sebeodevzdání se Bohu pro jeho větší čest a slávu. Pak teprve, pokud člověk „slyší“ Boží výzvu, „slyší“, že je povolán, se může svobodně rozhodnout, odpovědět svým souhlasným „ano“, Mariiným „Fiat“ a složit Bohu slib podle evangelijních rad.¹

Zasvěcený život přesto není jen darem pro jednoho konkrétního člověka, ale Duch svatý tímto způsobem obdarovává celou církev jako společenství jednoty. „Skutečně se zasvěcený život nachází v samém srdci církve a má rozhodující význam pro její poslání.“² Církev způsob zasvěceného života přijala jako Boží dar, proto tuto „cennost“ ve svém srdci neustále zachovává, vědoma si nekonečné hodnoty každého Božího daru, který je jí dán skrze Ducha svatého. Je třeba upřesnit, že zasvěcený život nepatří k hierarchické organizaci církve, nicméně je nezastupitelnou součástí církve

¹ Srov. KOŘÍNKOVÁ, V. *Svedl jsi mě, Hospodine...* [online], dostupné na: <http://www.farnost-mistek.wz.cz/mozaika/unor_09.pdf>.

² VC 3.

a její svatosti.³ V zasvěceném životě totiž nacházíme samotného Krista, jeho způsob života, proto se právě v tomto stylu života nejlépe vyjímají hodnoty obsažené v evangeliu a „plněji zde vystupuje záměr církve, kterým je svatost lidské společnosti.“⁴

1.1.1 Evangelijní rady

„Evangelijní rady jsou především darem Nejsvětější Trojice. Zasvěcený život je zvěstováním toho, co Bůh činí ze své lásky, dobroty a krásy.“⁵ Neboť „řeholní stav (...) jedinečným způsobem ukazuje nadřazenost Božího království nade všechny pozemské hodnoty a jeho nejvyšší požadavky. Mimoto všem lidem ukazuje velkou sílu kralujícího Krista a nekonečnou moc Ducha svatého, která podivuhodně působí v církvi.“⁶

Zasvětit se znamená odevzdat se Bohu složením slibu čistoty, chudoby a poslušnosti. Skrze zasvěcení se člověk zcela svobodně a dobrovolně vzdává všeho, co není Kristus, aby tak mohl spolu s Kristem hlásat evangelium kdekoli, kde ho bude Bůh potřebovat.

Zasvěcený život předpokládá upřímnou touhu neustále poznávat Krista a prohlubovat přátelství s ním, je nutné učinit z Krista smysl svého života, na základě této skutečnosti je pak člověk uschopněn k plnému sebedarování v řeholním slibu. Tím však není jen jakési prohlášení, ale skutečné a upřímné „vlastní přijetí Kristova tajemství“.⁷

Evangelijní rady jsou v podstatě určeny všem, kteří se ve křtu připodobnili Kristu. Každý může svůj život „ozdobit“ určitou mírou chudoby, čistoty i poslušnosti - míru chudoby v nelpění na majetku, v důvěře v Boha a odpoutanosti od pozemských věcí, míru čistoty podle svého životního stavu a především čistoty srdce, úmyslů a vztahů mezi lidmi a míru poslušnosti tak, jak ji žil Ježíš ve vztahu k Bohu Otci a která vyvrcholila v jeho slovech „Otče, (...) odejmi ode mne tento kalich, ale ne,

³ Srov. LG 43, 44.

⁴ VC 32.

⁵ VC 20

⁶ LG 44.

⁷ Tamtéž, 16.

co já chci, nýbrž co ty chceš.“ (Mk 14,36). Evangelijní rady mají být inspirací pro všechny křesťany, kteří chtějí žít podle Kristových výzev a následovat ho, protože všichni jsou povoláni ke svatosti. Rozdílem mezi zasvěcenými osobami a ostatními je v rozhodnutí se pro radikální přijetí evangelijních rad a způsob jejich naplnění v životě.⁸

1.1.1.1 Slib čistoty

„Čistota celibátu a panenství, která je znamením sebedarování Bohu s nerozděleným srdcem (srov. 1 Kor 7,32-34), je odleskem nekonečné lásky, kterou se v hloubi trinitárního tajemství spojují tři božské osoby.“⁹

Slibem čistoty se zasvěcená osoba dobrovolně zřiká manželství a projevuje jím zcela výlučný vztah s Bohem. Bůh se stává životním partnerem zasvěcené osoby.¹⁰ Dokonalé zachovávání čistoty a jeho radostné prožívání je odpovědí zasvěcených lidí na současnou situaci týkající se sexuální oblasti, která je v dnešním světě tolik zneužívána a následky se projevují násilím a zkomercializováním sexuální oblasti. Čistota pro Boží království je však oslavou Boží lásky, ve které může člověk následně milovat Boha a jeho stvoření v naprosté svobodě.¹¹

„Panenství pro nebeské království (...) je mocným znamením, že svazek s Kristem má přednost, je toužebným očekáváním jeho návratu.“¹²

1.1.1.2 Slib chudoby

„Žádný z vás, kdo se nerozloučí se vším, co má, nemůže být mým učedníkem.“ (Lk 14,33) Podle Ježíšových slov je každý zván k osvobození se ode všeho, co brání plnému odevzdání se Bohu. Chudoba jako jedna z evangelijních rad znamená nelpět na věcech pozemských, na majetku, místě, úkolu, vztazích,¹³ protože

⁸ Srov. CINCIALOVÁ, M. L. *Spirituální teologie a úvod do duchovního života*, s. 75.

⁹ VC 21.

¹⁰ Srov. CINCIALOVÁ, M. L. *Spirituální teologie a úvod do duchovního života*, s. 75.

¹¹ VC 88.

¹² KKC 1619.

¹³ Srov. CINCIALOVÁ, M. L. *Spirituální teologie a úvod do duchovního života*, s. 75.

to vše brání vstupu do nebeského království.¹⁴ Bůh sám je totiž jediným skutečným pokladem člověka,¹⁵ „neboť kde je váš poklad, tam bude i vaše srdce.“ (Lk 12,34)

Slibem chudoby se zasvěcené osoby zřikají všeho, co by je na cestě k Bohu mohlo svést z cesty. Zároveň projevují solidaritu s chudými tohoto světa, která vyvěrá z lásky Boha k jeho lidu, zvláště k trpícím. Tak zasvěcený člověk odpovídá na dnešní postoj společnosti, ženoucí se za majetkem a úspěchem na úkor druhých.¹⁶ Člověk zasvěcený se tak dává do služeb těm nejpotřebnějším a jde „příkladem všem těm, kteří zůstávají lhostejní k potřebám bližních.“¹⁷

1.1.1.3 Slib poslušnosti

„Poslušnost zachovávaná podle vzoru Krista, jehož pokrmem bylo plnit vůli Otce (srov. Jan 4,34), odkrývá osvobozující krásu synovské a nikoli otrocké služby.“¹⁸ Poslušnost je třetí výzvou pro zasvěcený život. Její základ nacházíme v synovském vztahu Krista ke svému Otci. Ten poslal svého jediného Syna, aby svým životem, utrpením a smrtí vykoupil svět od hříchu a věčné smrti. Kristus Otcovu výzvu přijal s láskou a oddaností, která nemá obdoby. Z jeho příkladu se můžeme učit, co znamená chtít bezpodmínečně plnit vůli toho, který je sebedarující se Láskou. Tak se slib poslušnosti stává cestou svobody na cestě k dokonalému obětování se pro Boží království.

Zasvěcená osoba se podle příkladu Krista a jeho vztahu k Otci stává poslušnou vůči autoritě svých nadřízených, ve kterých spatřuje vedení samého Boha.¹⁹

1.1.2 Úloha zasvěcené osoby

Zasvěcené osoby svým způsobem života, kterým se ustavičně snaží připodobnit životu Krista, dávají ostatním poznat, že Kristus je stále živý, že jeho

¹⁴ Srov. KKC 2544.

¹⁵ Srov. VC 90.

¹⁶ Srov. tamtéž, 89.

¹⁷ Tamtéž, 90.

¹⁸ Tamtéž, 21

¹⁹ Srov. CINCIALOVÁ, M. L. *Spirituální teologie a úvod do duchovního života*, s. 75.

slova jsou aktuální pro dnešek stejně, jako byla aktuální v době jeho pozemského působení. Život zasvěcených osob prožívaný v neustálém soustředění se na Boha, jeho lásku, je pro ostatní nezasvěcené inspirací pro stejné prožívání oné náklonnosti Boží. Neboť Bůh svou lásku rozdává všem lidem, jak to naznačil v samotném Kristu, kterého poslal jako svého jediného Syna, aby se obětoval pro spásu všech. Proto má zasvěcený život v církvi nezastupitelnou roli, protože naplňuje neustále záměr církve povzbuzovat všechny lidi k vědomí Boží lásky a z ní pramenící lásky k bližním.

1.1.3 Aktuálnost zasvěceného života pro dnešní dobu

Dnes se často můžeme setkat s názorem, jestli způsob života v zasvěcenosti není přežitek dob minulých, jeví se jako nemoderní zvláště dnes, kdy je společnost zaměřená na úspěch, hledání a navazování nových kontaktů a vztahů za účelem zábavy apod. Právě na zmíněné je zasvěcený život odpovědí a jakousi výzvou k přehodnocení priorit a dává naději na něco skutečnějšího a cennějšího. „Dnes je více než kdy jindy třeba, aby zasvěcené osoby obnovovaly úsilí o svatost, aby tak byla podporována a posilována touha každého křesťana po dokonalosti. „Je nutné, aby se v každém věřícím vzbudila silná touha po svatosti, vroucí přání obrátit se a obnovit se v nitru, a přitom se prohlubovala potřeba opravdovější modlitby a porozumění pro bližního, zvláště toho nejpotřebnějšího.“²⁰

1.1.4 Formy zasvěceného života

Zasvěcený život jako způsob života je dnes rozšířený v církvi po celém světě. Jeho různost je pro církve přínosem, neboť dosvědčuje, že církve je jedno Kristovo Tělo,²¹ jehož jednotlivé části jsou každá jiná, zastávají různou činnost, některé jsou skryté, jiné fungují navenek, a přesto vše pracuje v jednotě jako jeden živý organismus. Hlavní myšlenkou všech forem zasvěceného života ale zůstává přinášení téhož poselství do každodenního života, které se děje různými specifickými způsoby.

²⁰ VC 39.

²¹ Srov. KKC 917.

Na této skutečnosti se zakládá množství druhů zasvěceného života a různost jejich duchovních principů.²² Aktuálnost a potřebu rozmanitosti zasvěceného života a řeholních řádů dokládají i slova sv. Bernarda: „Chválím všechny... s jedním řádem jsem spojen prací, s ostatními láskou. Všichni se navzájem potřebujeme: láska pak působí, že nejsem ochuzen o plody těch, jejichž nejsem členem... A není divu, jestliže (...) v církvi dosud putující, je takováto zvláštní pluralita, která je zároveň jednotou... a jako tam jsou pro nás připraveny mnohé příbytky v jednom domě, tak zde jsou mnohé řády v jedné církvi. (...) Avšak jednota, která je zde i tam, spočívá v tom, že je jedna láska.“²³ Mezi jednotlivými formami zasvěceného života totiž existují určité nuance, jemné odlišnosti, tradiční pojetí apod., všechny však interpretují stejné hodnoty, ke kterým všichni spějí. Jedná se o hodnoty vyjádřené v evangeliu, které nakonec staví veškeré formy zasvěceného života do stejné roviny.²⁴

Zasvěcené panny a vdovy

Stav zasvěcených panen a vdov existoval v církvi už od dob apoštolských: „Svobodným a vdovám pravím, že je pro ně lépe, když zůstanou tak jako já.“ (1 Kor 7,8) „Žena bez manžela se stará o věci Páně, aby byla svatá tělem i duchem.“ (1 Kor 7,34) Ženy vstupují do zvláštního svazku s církví a dávají se do její služby, přestože zůstávají ve světě.²⁵ Žijí z vlastního rozhodnutí ve stavu „trvalé čistoty pro nebeské království“.²⁶

Poustevnícký život

Osoby žijící jako poustevníci a poustevnice dokládají svou úplnou odloučeností od světa dočasnost nynějšího života.²⁷ Není nutné, aby zasvěcené osoby v tomto stavu skládaly slib evangelijních rad.²⁸

²² Srov. DE FIORES, S., GOFFI, T. *Slovník spirituality*, s. 1150.

²³ *Apologia ad Gulielmum Sancti Theodorici*, IV, 8: PL 182, 903-904. In VC 52.

²⁴ Srov. DE FIORES, S., GOFFI, T. *Slovník spirituality*, s. 1150.

²⁵ Srov. VC 7.

²⁶ KKC 920.

²⁷ Srov. VC 7.

²⁸ Srov. KKC 920.

Řeholní život

Od ostatních forem zasvěceného života se tento liší skládáním veřejných slibů zachovávání evangelijních rad a společným bratrským životem,²⁹ at' už se jedná o „společnosti zcela oddané kontemplaci“, které „napodobují Krista modlícího se na hoře“,³⁰ jejichž členové žijí v samotě a mlčení, přesto však v bratrském společenství, a v neustálé modlitbě, nebo o „apoštolský řeholní život“, ve kterém členové skrze kontemplativní modlitbu nabývají schopnosti pro apoštolský život mezi lidmi.³¹

Sekulární společnosti

Členové těchto společností „touží prožívat své zasvěcení Bohu životem ve světě, vyznáváním evangelijních rad v situaci současné společnosti, (...) skrze spojení světských podmínek s řeholním zasvěcením.“³²

Vedle těchto forem zasvěceného života je potřeba zmínit také společnosti apoštolského života, jejichž členové vedou společný bratrský život, avšak neskládají řeholní sliby. V období po 2. vatikánském koncilu je také patrný nárůst různých nových forem zasvěceného života, což nás přesvědčuje, že „výzva k plnému sebedarování Pánu nepřestává oslovovat také dnešní dobu.“³³ Přesto však je nutné dodat, že dnešní doba je nejen ve znamení vzniku nových společenství, ale zároveň dochází k úbytku povolání zejména v některých částech světa, tento fakt však nesmí mít za následek ztrátu důvěry v opravdovost evangelijních hodnot.³⁴

²⁹ Srov. KKC, 925.

³⁰ VC 8.

³¹ Srov. tamtéž 9.

³² Tamtéž, 10.

³³ Tamtéž, 12.

³⁴ Srov. tamtéž 63.

1.2 Historie Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského

Každé řeholní společenství vznikalo vždy ve chvíli, kdy situace a okolnosti si o vznik podobných forem života žádala, tak vznik řeholního společenství reaguje na potřebu doby.³⁵

1.2.1 Vznik kongregace ve Francii

Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského byla zcela inspirována milosrdenstvím. Vznikla ve francouzském městě Nancy v Lotrinsku po třicetileté válce. Tehdejší doba byla ve znamení chudoby, bídy, hladu a nemocí. Jednou z nejzávažnějších útrap, která obyvatele sužovala, byl mor. Jakousi inspirací pro vznik kongregace byla činnost mladého zbožného advokáta Josefa Chauvenela, kterého situace po třicetileté válce velice trápila. Byl to muž prostoupený a zaujatý Boží láskou, jejíž výraz viděl v současnosti právě ve velmi potřebné milosrdné službě svým trpícím bližním. Jako advokát byl členem parlamentu. V Nancy vstoupil do Bratrstva advokátů chudých, jehož členové vedli zadarmo pře nemajetných občanů. „V domě svého otce zřídil lékárnu, aby svými léčivými a posilujícími prostředky pomáhal nemocným a chudým ve městě. Když se dověděl o spoušti, kterou způsobil ve městě Toul mor, láska ho vedla, aby tam ošetřoval ty nejubožejší.“³⁶ Sám se odhodlal a začal se o válkou postižené lidi starat a pomáhat jim. K jeho pomoci se později přidala dívka, která na jeho prosbu, aby mu s péčí o potřebné pomohla, zprvu reagovala s odporem, ale později se lidem nemocným a trpícím bídou začala věnovat s láskou. Postupně se přidaly i další ženy a dívky - první sestry. Podnět k založení společnosti dal Josef Chauvenel, když umíral poté, co se sám morem nakazil. Velmi mu záleželo na pokračování započatého díla lásky. Svěřil tuto starost svému otci a požádal ho, aby k tomu použil jeho jmění. Na jeho prosbu odkázal otec Josefa

³⁵ Srov. *Zasvěcení : Boromejky*. Česká televize, 17.5. 2009. Dostupné na: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/209562213000004-zasveceni/?streamtype=WM1>.

³⁶ *Duch oživuje – Směrnice SCB*, s. 213.

jmění chudým a nemocným. Vyplnil tak Josefovou poslední vůli a založil Ústav lásky k bližním. Zakládací listina byla vyhotovena 18. června 1652 v Nancy. Tento Dům milosrdenství, jak se též nazýval, byl svěřen pod ochranu Svaté Rodiny Ježíše, Marie a Josefa a mělo v něm žít pět starších dívek nebo vdov ve volném sdružení bez pevných pravidel, které se měly nazývat Milosrdnými sestrami (Soeurs de Charitée - jak nazval své sestry i sv. Vincenc). „Tato skupina vytvořila duchovní společenství, které se pojmenovalo ‚Služebnice Svaté Rodiny‘“.³⁷ Pod vedením jedné z nich se měly zaměstnávat vyhledáváním chudých a opuštěných nemocných, kteří nenaleznou přijetí v hospitálu. O ně měly pečovat, je podporovat almužnami, je těšit a zprostředkovat jim přijetí svátostí, zkrátka starat se podle možnosti o všechny jejich potřeby.³⁸

V roce 1662 odkázal Emanuel Chauvenel, otec Josefa Chauvenela, novou darovací listinou sestrám i svůj druhý dům, nazývaný Svatý Karel podle sochy, která zdobila jeho průčelí. „Ve smlouvě, která byla podepsána 29. listopadu 1662, nazývá svůj dar výslovně jako Dům svaté Rodiny Ježíše, Marie a Josefa. Zároveň ustanovuje úřad představené a připojuje poznámku, že míněný dům nesmí být nikdy přeměněn na klášter s přísnou klauzurou. Tehdy sestry přesídlily do domu Svatý Karel. Lidé začali všeobecně nazývat Služebnice Svaté rodiny Sestrami svatého Karla. Tak vyšel vlastní název kongregace z lidu.“³⁹

Společnost získala potvrzení od generálního notáře vévodství lotrinského. První představená Anna Royer si vyžádala formální církevní požehnání od biskupa v Toul s dovolením, aby se světské společenství Služebnic Svaté Rodiny mohlo řídit pravidly a způsobem života, které sv. František Saleský dal svým prvním dcerám. Zdůraznění světského společenství mělo tehdy obranný účel, aby společnost nedostala přísnou církevní klauzuru, jak se stalo např. sestrám Navštívení.

Společnost však byla i po dvaceti letech trvání stále malou skupinou. Druhá představená Matka Barbe Godefroy vystihla, že pro další rozvoj společenství je třeba, aby se členky zasvětily Bohu sliby. Požádala proto toulského biskupa Jacquesa de Fieux o dovolení složit řeholní sliby, a tak dne 22. července 1679 složily první čtyři sestry do rukou biskupem pověřeného premonstráta opata Epiphania Louise slib

³⁷ DACHOVSKÝ, K. *Sv. Karel Boromejský*, s. 50.

³⁸ *Srov. Duch oživuje – Směrnice SCB*, s. 214.

³⁹ *Stručná historie Kongregace SCB*, s. 2.

vytrvalosti a milosrdenství. Zmíněný premonstrát také sepsal sestřím řeholi a na slib milosrdenství je připravoval. Tři ostatní obvyklé řeholní sliby byly připojeny teprve postupně: Roku 1704 slib poslušnosti, 1708 slib chudoby a roku 1711 byl přičleněn i slib čistoty pro Boží království. „Kongregace se začala rozrůstat a naplňovala své poslání v milosrdné službě všem potřebným. Za francouzské revoluce přečkala všechen útlak, pronásledování a věznění sester, které se všechny po uvolnění a zklidnění politické situace vrátily z rozptýlení a pokračovaly ve svém poslání.“⁴⁰

1.2.2 Rozšíření kongregace do českých zemí

Devatenácté století bylo ve znamení zakládání mnohých lidumilných ústavů. Patřil k nim i slepecký ústav profesora Aloise Klára, který byl také členem říšského sněmu ve Vídni. Tam mu bylo od přátel doporučeno, aby do svého ústavu povolal Milosrdné sestry sv. Karla Boromejského, osvědčené ošetřovatelky. Mateřský dům v Nancy přijal žádost pana Klára, aby vychoval pro jeho ústav slepých schopné dívky z Čech. V roce 1834 se na popud kněze P. Heřmana Dichtla z Českých Budějovic odebraly postupně (po dvou) do mateřského domu v Nancy k řeholní výchově. Po dokončení řeholní formace a složení slibů se roku 1837 na den sv. Václava vrátily do Prahy jako profesky se dvěma staršími francouzskými sestrami. Klárův ústav slepých ale nebyl pro ně vyhovující. Potřebovaly vlastní mateřský dům se samostatným generalátem, který také později s přílehlou nemocnicí a kostelem sv. Karla Boromejského zbudovaly na Malé Straně za štědré pomoci šlechty, zvláště sourozenců Lobkowitzových, knížete Františka Jiřího a jeho sestry Heleny. První představenou v Čechách se stala Matka Terezie Helvigová. Počet sester rychle vzrůstal a kongregace zakládala nové filiálky, jak o to byla z mnoha míst žádána. Na přání pražského arcibiskupa Aloise Schrenka schválil dne 6. srpna 1841 českou řeholi papež Řehoř XVI. Sestry pracovaly v nemocnicích, sirotčincích, starobincích, opatrovnách a pracovnách pro dívčí mládež, ústavech slepců, ve věznicích a školách, zkrátka všude, kde bylo třeba milosrdných rukou a srdcí.⁴¹

⁴⁰ *Stručná historie Kongregace SCB*, s. 2.

⁴¹ *Srov. tamtéž*, s. 3.

Do roku 1945 se činnost boromejek v Čechách značně rozrůstá. Sestry působí na 120 místech převážně v nemocnicích, školách a různých sociálních ústavech. Po roce 1952 začíná cílená likvidace komunistickým režimem. Představené a vedoucí sestry byly internovány a uvězněny, mladé sestry byly donuceny pracovat v textilních továrnách. Do roku 1989 mohly boromejky působit jen v některých domovech důchodců a ústavech pro tělesně a mentálně postižené osoby. Velké zásluhy o generační obnovení kongregace má v 70. letech generální představená Matka Vojtěcha Hasmandová, která tajně a s rizikem zatčení přijímala dorost do společenství. „Zřizovala tzv. domečky ve větších městech, kde to nebylo tak nápadné. Zde vždy bydlela jedna paní bytná, která ubytovávala dívky ze zdravotní školy. Tak to aspoň vypadalo navenek. Avšak tímto způsobem fungovaly kláštery.“⁴²

1.3 Organizace kongregace

Nejvyšší autoritou kongregace je papež. Konkrétní autoritou v kongregaci je mimořádným způsobem generální kapitula, což je kolektivní orgán, který je volený všemi sestrami jednou za šest let. Řádným způsobem vykonává autoritu ve společenství generální rada, to je generální představená s několika sestrami.⁴³ Generální radou, která sídlí v Praze, je kongregace centrálně řízena. Společenství boromejek tvoří jednu ze sedmi větví Federace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, ve které se sdružují francouzský, český, rakouský, dva polské a dva německé generaláty. Zahraniční generaláty působí dokonce v misiích v Mexiku, Rumunsku, Palestině, Egyptě, v Zambii a na Sibiři.⁴⁴

Kongregace se řídí konstitucemi, které mají augustiniánsko-saleský charakter. Znamená to, že vycházejí z augustiniánské řehole, která zdůrazňuje prvenství lásky a milosti. Navíc je obohacena o ducha sv. Františka Saleského. Ten sepsal pravidla pro

⁴² *Zasvěcení : Boromejky*. Česká televize, 17.5. 2009. Dostupné na: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/209562213000004-zasveceni/?streamtype=WM1>.

⁴³ Srov. *tamtéž*.

⁴⁴ Srov. HRUDNÍKOVÁ, M. *Řeholní život v českých zemích*, s. 182-184.

sestry Navštívení Panny Marie, podle kterých se formoval řeholní život prvních sester boromejek. Tak nesou pravidla sester podstatné znaky duchovní nauky sv. Františka, tedy tichost, pokoru, kontemplaci a horlivost pro Boha ve službě bližním.⁴⁵

⁴⁵ Srov. HRUDNÍKOVÁ, M. *Řeholní život v českých zemích*, s. 182-184.

2 Slib milosrdenství jako charakteristický znak kongregace sester boromejek

Členové naprosté většiny řeholních řádů a kongregací slibují věrnost životu podle tří základních evangelijních rad čistoty, chudoby a poslušnosti. Pouze některé se vyznačují ještě dalším čtvrtým slibem, který je charakteristický pro to které společenství zasvěcených osob. Příkladem může být řád benediktinů, kteří navíc vedle základních slibů skládají ještě slib stálosti (řeholník či řeholnice svým slibem vyjadřuje, že zůstane věrný (á) dané komunitě, ve které skládá slib, a tuto komunitu neopustí).

Právě tak i Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského se vyznačuje jakýmsi specifikem, kterým je čtvrtý slib. Sestry boromejky skládají vedle slibu čistoty, chudoby a poslušnosti navíc slib milosrdenství. Ten představuje zároveň základní charisma kongregace.

2.1 Biblické zakotvení pojmu milosrdenství

Pojem a smysl pojmu milosrdenství se v Písmu svatém objevuje velice často, neboť Bůh sám je Otec milosrdenství. Milosrdenství vyrůstá z nekonečné lásky Boží Trojice, vždyť „plody lásky jsou radost, pokoj a milosrdenství“,⁴⁶ a nezůstává v ní uzavřená, ale naopak je nekončícím darem člověku, který v lásce přijímá Boží milosrdenství.

⁴⁶ KKC 1829.

2.1.1 Význam pojmu *milosrdenství*

V Písmu svatém se termín milosrdenství vyskytuje pod několika výrazy, které mají různý, i když velice podobný význam. Liší se jen zabarvením. Nejčastěji se však objevují výrazy *hesed* a *rahamim*.

Výraz *hesed* v sobě zahrnuje jakoby mužské vlastnosti. Jeho význam se totiž vysvětluje jako věrnost smlouvě. Je tak poukázáno na starozákonní lid, který je lidem smlouvy, neboť Hospodin se svým vyvoleným národem Izraelem uzavřel úmluvu, podle které zachová Bůh Izraeli navždy svou přízeň a Izrael bude věrný jedinému Bohu, Hospodinu. Na různých místech Starého zákona se však setkáme se situací, kdy Izrael tuto smlouvu porušil, Hospodina zradil. Tady je však třeba upozornit na fakt, že podstatou oné úmluvy Hospodina s Izraelem je darující láska Hospodinova, a jako taková je mnohem víc než jakékoli provinění či zrada. A protože Bůh sám je láska, zůstává Bůh věrný své lásce a tedy sobě samému. Právě tento aspekt je nazýván mužským postojem, proto je z tohoto hlediska výraz *hesed* vykládán. Jestliže tedy Bůh sám zůstává věrný sobě samému - své lásce, pak nutným následkem porušení smlouvy ze strany Izraele je odpuštění ze strany Boha. A jelikož Bůh je nekonečný a tedy jeho láska jako Boží podstata je nekonečná, pak i ono odpouštění nikdy nekončí.

Naproti tomu je druhý, v Písmu svatém nejčastěji se objevující, výraz pro milosrdenství *rahamim* vykládán trochu odlišně. Jako protiklad k mužské vlastnosti (věrnost vůči sobě samému), avšak ne jemu odporující, nýbrž doplňující, je pod tímto termínem skryta ženská vlastnost. Překlad je odvozen od slova *reham*, což znamená mateřské lůno. V tomto smyslu je pak *rahamim* mateřským citem, láskou, která se dává zcela zdarma, protože láska matky (ke svému dítěti) je zcela přirozená. Z této lásky se rodí i další city, jako jsou shovívavost, trpělivost a schopnost vcítit se. Těmito city oplývá Bůh, který je zároveň Otcem a zároveň plný mateřského cítění. Bůh, Otec vyvoleného národa, o svůj lid pečuje s mateřskou láskou a něhou, a jako takový dává svou lásku bez jakýchkoli zásluh. Zároveň však v kontextu smlouvy zůstává věrný sobě a svému závazku. Tak se v Hospodinu snoubí oba postoje, kterým propůjčují význam termíny *hesed* a *rahamim*, a zcela legitimně je Boží milosrdenství vyjadřováno oběma výrazy. Přesto však je hebrejšтина ve Starém zákoně mnohem

bohatší a pro vyjádření Božího milosrdenství používá, i když v mnohem menším rozsahu, i další výrazy, které oba výše popsané ještě víceméně doplňují.⁴⁷

2.1.2 Milosrdenství ve Starém zákoně

Boží milosrdenství se představuje v několika dimenzích lidského bytí a jeho životního zápasu na zemi. Boží milosrdenství je vždy nablízku člověku v tísnivé situaci.

Izraelský lid Starého zákona je lidem, který už ve své době vnímá Boží lásku a její rozměr milosrdenství. Jistotu Božího milosrdenství, které je nekonečné, čerpá zejména z jedné základní skutečnosti, kterým bylo vyvedení Izraele z egyptského vyhnanství.⁴⁸ Právě proto, co bylo popsáno výše v rámci výkladu pojmu milosrdenství, nemůže Bůh nečinně přihlížet, když jeho vyvolený trpí. Protože je Bohem plným citu a také věrnosti své lásce. Izrael tuto zkušenost velmi dobře vnímá, a proto ví, že se Božího milosrdenství může dovolávat, kdykoli se ocitne v nouzi.⁴⁹ Boží milosrdenství se sklání ke všem slabým, těm, kteří jsou v jeho očích těmi nejmenšími, je zastáncem vdov a sirotků, chudých a vlastně všech, neboť všichni lidé jsou před tváří Boží slabí a potřebují jeho milosrdenství.⁵⁰

Boží milosrdenství se zjevuje i tehdy, kdy člověk propadne hříchu. Ve své slabosti se opět vzdálí „smlouvě“, zradí Hospodina, a jako takový by měl být spravedlivě potrestán. Spravedlnost se v tomto případě jeví jako naprosto legitimní. Avšak Bůh je především láska, jejíž prvenství před vším ostatním, tedy i před spravedlností, je neochvějně: „Prvenství a přednost lásky před spravedlností (...) se projevuje právě skrze milosrdenství.“⁵¹

Boží soucit, který prýští z lásky, z milosrdenství, převládne nad spravedlností zejména tehdy, dovolává-li se hříšník svého Boha a jeho milosrdenství. To je důležitý aspekt ve vztahu Boha a člověka. Od něj se očekává, že uzná svou bídu před Bohem a projeví vůli k obrácení. Bůh může odpustit a odpouští vždy, pokud nenarazí na

⁴⁷ Srov. DIM 4.

⁴⁸ Srov. LÉON-DUFOUR, X., CORBON, J. *Milosrdenství*. In *Slovník biblické teologie*, s. 223.

⁴⁹ Srov. DIM 16.

⁵⁰ Srov. LÉON-DUFOUR, X., CORBON, J. *Milosrdenství*. In *Slovník biblické teologie*, s. 223.

⁵¹ DIM 4.

zatvrzelé srdce.⁵² V tomto kontextu se izraelský lid vždy dovolával Božího milosrdenství, jakmile poznal, že se vzdálil od Boha porušením jeho smlouvy. Tehdy před Bohem uznal svou vinu a ze své bídy volal o pomoc. Podobné obrácení je Bohu milé a on nemůže než vyslyšet prosby svého lidu. Vždyť to byl Bůh sám, který zjevil pravdu o sobě v promluvě Mojžíšovi: „Hospodin, Hospodin! Bůh plný slitování a milostivý, shovívavý a nejvyšší milosrdný a věrný.“ (Ex 34,6) Tohoto výroku se Izrael dovolával, když Hospodina prosil o odpuštění. Byl pro Izrael vlastně výzvou, aby se odpuštění a Božího milosrdenství dovolával, neboť Bůh mu ve svých slovech vyjevil, že jeho slitovnost je silnější než spravedlnost.⁵³ „Vášnivá láska k vlastnímu lidu, k člověku, je zároveň láskou, která odpouští. Tato láska je tak veliká, že obrací Boha proti němu samému a jeho lásku proti spravedlnosti.“⁵⁴

Boží milosrdenství však ve Starém zákoně není jednostranné. Bůh od svých lidí vyžaduje, aby k sobě navzájem měli podobný vztah, jako má Bůh k člověku. Aby si projevovali soucit a milosrdenství, které sami čerpají z Boží lásky, aby tak Bůh a jeho jednání byli vzorem pro člověka a jeho postoj k druhým.⁵⁵

2.1.3 Milosrdenství v Novém zákoně

V Novém zákoně se Boží milosrdenství zjevuje prostřednictvím Ježíše Krista. „Evangelium nám v Ježíši Kristu zjevuje milosrdenství Boha vůči hříšníkům.“⁵⁶ Už samotný příchod Krista na zemi je aktem Boží lásky, která se projevuje jako milosrdenství, a to vrcholí na kříži a završuje se ve zmrtvýchvstání: „Bůh tak miloval svět, že dal svého jediného Syna, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.“ (Jan 3,16) A jinde: „Bůh miluje člověka natolik, že se sám učiní člověkem a jde jeho cestou až do smrti. A právě tímto způsobem usmiřuje spravedlnost a lásku.“⁵⁷ Kristus je ztělesněním Božího milosrdenství, protože Bůh sám sestupuje na zemi jako člověk v postavě svého Syna Ježíše a Bůh je láska, jejíž podstatnou tváří

⁵² Srov. LÉON-DUFOUR, X., CORBON. J. *Milosrdenství*. In *Slovník biblické teologie*, s. 224.

⁵³ Srov. DIM 4.

⁵⁴ DCE 10.

⁵⁵ Srov. LÉON-DUFOUR, X., CORBON. J. *Milosrdenství*. In *Slovník biblické teologie*, s. 224.

⁵⁶ KKC 1846.

⁵⁷ DCE 10.

milosrdenství je. Tak se samo milosrdenství zhmotňuje a uskutečňuje v Ježíši Kristu. Proto každý, kdo uznává Krista jako Božího Syna, může v něm samém spatřit Boha Otce nekonečného milosrdenství.⁵⁸

Proč však je láska v tomto případě pojímána jako milosrdenství? Kristus totiž během svého působení zjevuje důležitý program lásky, kterou je její přítomnost zejména v místech, kde je utrpení, bolest, bída. V těchto situacích se totiž láska může plně projevit, zjevit svůj úkol, kterým je činnost, a právě takovou láskou je milosrdenství.⁵⁹

Stejně jako ve Starém zákoně, i zde je milosrdenství chápáno jako skutečnost, kterou není možné jen přijímat. Ježíš především svými skutky vybízel lid, aby jednal stejně jako on a jako jeho Otec. „Buďte milosrdní, jako i váš Otec je milosrdný.“ (Lk 6,36) Tak je před všemi lidmi, kteří poznali Boží milosrdenství, nastolena výzva ke konání skutků lásky.⁶⁰ Důležité je ale vyzdvihnout fakt, že je potřeba nejdříve Boží milosrdenství poznat, tj. zakusit ho, uvěřit v něj a přijmout ho s pokorou a důvěrou, že přijímaný dar je daný z lásky. Touto láskou je nutné naplnit své srdce, nechat se jí proměnit, aby tak byl člověk uschopněn v lásce konat, tedy všimnout si utrpení druhého, přijmout jej jako bližního. V tomto postoji lásky se mu nabídnout jako zprostředkovatel milosrdenství, které sám přijal z Boží milosti. „Jelikož Bůh nás miloval jako první (srov. 1 Jan 4,10), láska už není pouze přikázáním, nýbrž odpovědí na dar lásky.“⁶¹ Tak se láska k Bohu a z ní pramenící láska k druhému člověku navzájem protínají, neboť podle slov Ježíšových - „cokoli jste udělali pro jednoho z těchto mých nejposlednějších bratří, pro mne jste udělali“ (Mt 25,40) - se právě v potřebných setkáváme se samotným Ježíšem a v něm pak se samotným Bohem Otcem.⁶² Proto není možné milovat Boha bez lásky k bližnímu a není možné milovat bližního bez lásky k Bohu. Tyto „dvě lásky“ se v životě s Bohem stávají jednou, a mohou tak dojít dokonalosti lásky Boží.⁶³

⁵⁸ Srov. DIM 2.

⁵⁹ Srov. tamtéž, 3.

⁶⁰ Srov. LÉON-DUFOUR, X., CORBON, J. *Milosrdenství*. In *Slovník biblické teologie*, s. 225.

⁶¹ DCE 1.

⁶² Srov. tamtéž, 15.

⁶³ Srov. tamtéž, 16.

2.1.4 Ježíšova podobenství o milosrdenství

Svémi skutky uzdravování, odpouštěním a náklonností k těm nejubožejším Ježíš demonstroval Boží lásku ve světě. O jejím působení však učedníky ujišťoval i svými slovy, zejména v podobenstvích, ve kterých zjevně poukazoval na účinnost milosrdenství.

V podobenství o milosrdném Samaritánovi (Lk 10,30-35) především zazněl aspekt univerzality pojmu *bližní*. Ten byl až do té doby vnímán jako označení pro člena jednoho společenství, tedy příslušníka jednoho národa (i v případě, pokud se jednalo o cizince usazeného na území tohoto národa). Z podobenství však vyvstává nová skutečnost, že totiž *bližním* je kdokoli, komu můžu svou pomocí přispět k úlevě od jeho strastí.⁶⁴

V podobenství o marnotratném synu (Lk 15,11-32) se milosrdenství projevuje snad nejvýmluvněji. Syn, který odešel z otcova domu a promrhal všechn majetek otcem darovaný, si v náhlé bídě a chudobě uvědomuje svou pošetilost a chybu, které se dopustil, když s potřebou nějaké „lepší svobody“ od otce odešel. V tu chvíli si uvědomuje především jednu velkou ztrátu, a tou je ztráta důstojnosti, neboť věděl, že služebníci v otcově domě se mají mnohem lépe než on jako vlastní syn. Na základě vědomí ztráty své důstojnosti dochází k zásadnímu rozhodnutí, a tím je obrácení, změna postoje: „Půjdu k svému otci a řeknu mu: Otče, zhřešil jsem proti nebi i vůči tobě. Nejsem už hoden nazývat se tvým synem; přijmi mne jako jednoho ze svých nádeníků.“ (Lk 15,18-19) Jestliže syn zde vystupuje místo kteréhokoli člověka a otec místo Boha Otce, pak je zde nádherně znázorněn vztah Boha k člověku. V podobenství se totiž otec radující se z návratu svého syna zachová podle míry své lásky k synu. Otcovská láska je zde nevýslovná a bezpodmínečná a podle toho otec jedná. Přijme svého syna zpět s naprostou samozřejmostí, ba co víc, přichystá pro něj nevídanou hostinu. A na překvapení a pohoršení druhého syna reaguje slovy: „Máme proč se veselit a radovat, poněvadž tento tvůj bratr byl mrtev, a zase žije, ztratil se, a je nalezen.“ (Lk 15,32) I to je důkazem, že milosrdná láska přesahuje spravedlnost, která by v případě marnotratného syna byla na místě. Tento obraz jasně odkrývá, jak se Bůh

⁶⁴ Srov. DCE 15.

raduje více z obrácených hříšníků než z lidí, kteří soudí podle spravedlnosti.⁶⁵ Zároveň nás marnotratný syn poučuje, jak by měl vypadat vztah k Bohu, abychom dosáhli jeho milosrdenství. Postojem marnotratného syna je zde uznání své viny a vědomí zasloužení si trestu a na základě toho pak pokora a důvěra v Boží milosrdenství.⁶⁶

Podobně jako se otec (Bůh) raduje ze svého ztraceného a znovu nalezeného syna, projevuje se Boží radost i v Ježíšově podobenství o ztracené ovci. „Když ji nalezne, vezme si ji s radostí na ramena, (...) právě tak bude v nebi větší radost nad jedním hříšníkem, který činí pokání, než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují.“ (Lk 15,5-7)⁶⁷

Stejně je tomu i v dalším podobenství, tentokrát o ztraceném penízu: „Radujte se se mnou, poněvadž jsem našla peníz, který jsem ztratila. Právě tak je radost před anděly Božími nad jedním hříšníkem, který činí pokání.“ (Lk 15,9-10)⁶⁸

2.2 Církev a milosrdenství

Bůh sestupující na zemi v Kristu jako Spasitel a Vykupitel svolává rozptýlený lid a sjednocuje jej ve společenství církve. Tato ve svém středu uchovává celé Vykupitelské dílo jako tajemství spásy.⁶⁹ Je tedy samozřejmé, že jejím hlavním úkolem je mít neustále na paměti Boží milosrdenství, kterým je ustavičně obdarována. Kristovo učení o Boží lásce a milosrdenství se tak stává „programem církve“.⁷⁰ Církev má podle vzoru Kristova milosrdenství bez přestání prokazovat, a to v první řadě samotnému Ukřižovanému, neboť tak se naplňují Ježíšova slova: „Cokoliv jste učinili jednomu z těchto mých nepatrných bratří, mně jste učinili.“ (Mt 25,40)⁷¹ Předávání milosrdenství církvi se nejvýmluvněji projevuje ve slavení

⁶⁵ Srov. LÉON-DUFOUR, X., CORBON, J. *Milosrdenství*. In *Slovník biblické teologie*, s. 225.

⁶⁶ Srov. ŠKRABAL, P. *Milosrdenství*. In *Příruční slovník biblický*, s. 311.

⁶⁷ Srov. DIM 6.

⁶⁸ Srov. tamtéž.

⁶⁹ KKC 1.

⁷⁰ DIM 8.

⁷¹ Srov. tamtéž, 13.

Eucharistie a svátosti smíření, které člověka vždy přivádí k pravému prameni spásy, jejímž zdrojem je Boží milosrdenství – láska k člověku a touha vysvobodit jej z pout hříchu a smrti.⁷²

2.3 Historie slibu milosrdenství

Společenství Milosrdných sester sv. Karla Boromejského se po svém vzniku rozvíjelo jen velmi pomalu. Dá se říct, že v prvních letech jeho rozvoj spíše stagnoval (to platí jen v oblasti kvantity nikoli kvality, tedy uskutečňování poslání). Důvodem toho, proč nově příchozí dívky ve společnosti nesetrvávaly, byl fakt, že se nemohly zasvětit Bohu svatými sliby. Teprve po žádosti matky představené Barbe Godefroy, adresované toulskému biskupovi, se situace náhle změnila. Milosrdným sestřám bylo povoleno skládání slibu, jehož přijetím byl ustanoven premonstrátský opat Epiphanius Louis.

V počátcích kongregace skládaly sestry jen slib vytrvalosti a věrnosti v milosrdné službě chudým a nemocným. Tak se tedy slib milosrdenství stal pro kongregaci prvním a základním slibem, který vyjadřoval charisma, nejvlastnější poslání společenství. První formule slibu za představené Barbe Godefroy zněla následovně:

„Já sestra Barbe Godefroy zasvěcuji se společnosti Ježíše, Marie a Josefa zbudované v Nancy pod jménem sester St. Charles, nemajíc nic jiného na zřeteli než čest a slávu boží, spásu své duše a milosrdnou lásku pro chudé a nemocné, slibuji Bohu, že tuto společnost nikdy neopustím, nýbrž v ní budu žít až do konce života a sloužit chudým a opuštěným nemocným dle konstitucí aprobovaných nejdůstojnějších biskupů toulských.

Tento svůj slib skládám do Vašich rukou, ctihodný otče, zde jako superiorovi přítomnému se zvláštní udělenou mocí pro tento případ biskupem z Toul Msgrem de Fieux.“

Dáno v Nancy 22. července 1679.

Epiphanius Louis z Etivalu

s. Barbe Godefroy

⁷² Srov. DIM 13.

V roce 1704 byl připojen ke slibu vytrvalosti a službě chudých a nemocných slib poslušnosti.

Od roku 1708 skládaly novicky slib svaté chudoby a teprve v roce 1711 slib svaté čistoty. Formule slibu se tak v průběhu let dle potřeby měnila:

„Já sestra Marie ... slibuji Bohu a nejblahoslavenější Panně Marii a celému nebeskému dvoru, že nikdy nesvolím, aby kongregace svaté Rodiny Ježíše, Marie a Josefa vzdala se ošetřování ubohých nemocných, k čemuž se nyní zavazují.“

Nakonec se v roce 1714 přidala tato slova:

„...nikdy neopustit kongregaci z nechuti, nevole nebo z obyčejného hnutí. Kdybych přece tak učinila, podrobuji se kanonickým trestům, které by mi uložil biskup z Toul nebo jeho zástupce.“⁷³

Konečná formule vyjadřuje starost, věrnost a velkodušnost prvních sester ke službě nemocným a chudým.⁷⁴ Tato změněná formule slibů zůstala až do roku 1859 aprobovaná papežem Piem IX. Svatá řehole byla vytištěna a dána každé profesce.⁷⁵

Řehole z roku 1713 se ke slibu vyjadřuje slovy: „Zřízení společnosti Milosrdných sester má za cíl službu a účinnou pomoc chudým nemocným. Pro jejich institut je vykonávání milosrdenství podstatné. Proto první jejich slib je: nikdy neopustit společenství, pomáhat chudým nemocným a s tímto úmyslem zde žít a umřít.

Aby byl zabezpečen tento záměr, každá sestra, která po zkušební době bude připuštěna k profesi, složí tento slib do rukou představené mezi mší svatou, slouženou na tento úmysl.“⁷⁶

Dnes má obsah slibu svou církevně právní formulaci: „Tímto slibem se sestry zavazují žít, pracovat a umřít v milosrdné službě chudým, nemocným, dětem

⁷³ *Stručný výtah z dějin kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v Čechách*, s. 4.

⁷⁴ Srov. *Duchovní direktář Federace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského*, s. 176.

⁷⁵ Srov. *Stručný výtah z dějin kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v Čechách*, s. 4.

⁷⁶ *Duchovní direktář Federace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského*, s. 176.

a opuštěným, a sice na tom působišti, které jim bylo svěřeno, a s vědomím, že v nich slouží samému Kristu.⁷⁷

Když bylo v roce 1841 papežským breve schváleno společenství jako kongregace se svými konstitucemi a s třemi jednoduchými sliby, byl slib milosrdenství vlastně začleněn do oněch základních evangelijních slibů a byl vyjádřen papežským schválením jako zaměření společenství, avšak jako samostatný slib, respektive jeho formulace, se vytratil.⁷⁸ Po II. vatikánském koncilu došlo k jeho opětovnému obnovení po výzvě, aby ve všech společenstvích byly prostudovány konstituce a stanovy a na základě toho aby byla obnovena původní poslání jednotlivých společností. Díky tomu došlo k přepracování konstitucí i v kongregaci sester boromejek a slib milosrdenství začal být opět vyjadřován jako samostatný slib, a to jako slib základní, na jehož podstatě se odrážejí ostatní tři evangelijní sliby.⁷⁹

2.4 Slib milosrdenství jako zdroj služby

Slib milosrdenství, respektive jeho naplňování je v konstitucích sester boromejek zakotven jako zvláštní charisma a poslání kongregace. Jeho podstatou je milosrdná láska, která jako výraz lásky boží formovala působením Ducha svatého kongregaci už od jejího založení. Právě tímto slibem byly první sestry posilovány a povzbuzovány ke službě těm nejubožejším. Ve slibu nacházely zdroj síly a v Boží milosrdné lásce inspiraci pro naplňování jeho slov: „Buďte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec!“ (Lk 6,36)⁸⁰

Takové povolání, jakým je neustálá milosrdná služba bližním, není možná bez milosti Ducha svatého. Boromejka musí tuto milost v sobě objevit a přijmout a k této milosti se neustále navracet, aby si znovu a znovu připomínala, čím byla obdarována a co za dar má předávat dál. Proto není možné, aby milosrdnou službu uskutečňovala osoba bez toho, aniž by sama milosrdenství prožila a přijala. Taková osoba by v kongregaci milosrdných sester boromejek nemohla prožít skutečně naplněný život

⁷⁷ Duchovní direktář *Federace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského*, s. 177.

⁷⁸ Srov. *Konstituce Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského 2000*, s. 7-9.

⁷⁹ Srov. *Prozatímní Konstituce a Stanovy Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského*, s. 7.

⁸⁰ Srov. *Konstituce Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského 2000*, s. 18.

a její povolání by se ztratilo v prázdnotě. V konstitucích sester se dokonce píše, že „jestliže sestra koná tuto (milosrdnou) službu se zjevnou neochotou, chybuje proti duchu slibu milosrdenství; odmítne-li ji, proviňuje se tím proti slibu milosrdenství.“⁸¹

Pozná-li sestra pravdu a skutečnou hloubku milosrdenství a milosrdné služby, je její služba skutečně prodchnuta láskou. V jejím světle pak dokáže milovat všechny, o které milosrdně pečuje, bez rozdílu, protože jejím vzorem je nekonečná láska Boha Otce, zjevená ve skutcích Ježíše Krista, který miluje bez rozdílu.⁸² V podobném postoji pak může milosrdná sestra hlouběji vnímat skutečnost, že „láska nevidí v chudých a nemocných pouze předmět své péče, tím méně láska milosrdná. Naopak, milosrdenství (v kongregaci) mění pohled na trpícího. Pohlížíme na něj jako na pravého dědice Božího království, kterému se otvírá světlo Zmrtvýchvstalého Krista.“⁸³

2.4.1 Duchovní základ milosrdenství sester boromejek

Hovoříme-li o boromejském charismatu milosrdenství, je nutné jej zakotvit v boromejské spiritualitě, tedy v základě, ze kterého teprve vyrůstá duchovní i činný život sester.

Pražákadem celého života kongregace je trojjediný Bůh; v Jeho Synu Ježíši Kristu nacházejí sestry vzor a zdroj všeho milosrdenství, které se nejvýmluvněji zjevilo skrze Kristovo utrpení a kříž. Právě v něm nalézají sestry posilu a povzbuzení pro věrné následování a obětavost. Proto každodenní náplní vztahu k Bohu a k lidem je především kontempace Kristova života a obětavá služba potřebným lidem, tedy naplňování podstaty charismatu kongregace.⁸⁴

⁸¹ *Konstituce Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského 2000*, s. 19.

⁸² *Srov. Duchovní direktář Federace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského*, s. 178.

⁸³ *Tamtéž*, s. 191.

⁸⁴ *Srov. Konstituce Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského 2000*, s. 10-11.

2.4.1.1 Kontemplace

Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského není jen činným řeholním společenstvím. Jedná se o kontemplativně - činnou společnost. Jako taková spojuje své charisma milosrdenství s kontemplací. Má-li boromejka pravdivě uskutečňovat povolání kongregace v milosrdné službě, musí „lásku a milosrdenství v Bohu objevovat, z Boha do sebe čerpat a potom lásku a milosrdenství rozdávat.“⁸⁵

V kontemplaci je sestra povolána, aby v tichu a v pokoře hleděla na „zářící Kristovu tvář v tajemství jeho proměnění“, ve kterém byla apoštolům zjevena jeho sláva a která je zároveň „přípravou k přijetí jeho kříže“, v němž se ukazuje velikost činných způsobů zasvěceného života vedle způsobů čistě kontemplativních.⁸⁶ Tak je boromejka uschopněna ke skutečnému sebedarování se Bohu, zřeknutí se sama sebe a všeho, co by ji mohlo od milosrdné lásky odpoutávat. Je pro ni důležité, aby především žila jen z Pána a aby tak „Bůh byl všechno ve všech.“⁸⁷

2.4.1.2 Jednota kontemplace a služby lásky

Z kontemplativní modlitby, kdy boromejka především nazírá na trpícího a ukřižovaného Krista, vyrůstá pak její vztah k vlastní aktivní službě potřebným. To, co v kontemplaci zakouší, když vnímá Krista trpícího, se jí stává prostředkem pro dokonalejší uskutečňování svého poslání.

Tak se projevují dva nejvýraznější prvky boromejské tradice, totiž spojení s Bohem a milosrdná láska k chudým, nemocným a trpícím, k čemuž se boromejka zavazuje slibem milosrdenství. Kontemplativní modlitba je jedinečným prostředkem k uskutečnění spojení s Bohem v milosrdné lásce. Milosrdná láska proniká celý život sester boromejek, vede je ke spojení s Bohem a vytváří jednotu srdce a vůle, která je nutí odpovídat na jeho lásku a v ní se mu plně darovat. Ať je sestra poslána ke komukoli, vždy mu nabízí stejnou lásku.⁸⁸

⁸⁵ *Pochodeň milosrdenství*, s. 27.

⁸⁶ VC 14.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ *Srov. Duchovní direktář Federace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského*, s. 52.

2.4.1.3 Od kontemplance k boromejskému tajemství

K čemu je tedy boromejka skrze nazíravou modlitbu vedena? Co se jí skrze kontemplaci odkrývá? Základní pravda o tom, že Kristus svým příchodem, smrtí a zmrtvýchvstáním splnil, co bylo dáno již od věčnosti a podobně i v Kristu, ve vtěleném Slově, které bylo od věčnosti, je určeno celé lidstvo, každý člověk a jeho místo v celém díle spásy. Někteří jsou Bohem určeni jako apoštolové, někteří jako mučedníci, další pro neustávající adoraci a jiní jako obětující se pro trpící Kristovy údy. Zde právě je pravé místo sester boromejek, zde začíná boromejské tajemství, jehož kořeny jsou na tom místě Kristova těla, kde se nachází chudoba, utrpení a kříž. Sem je boromejka povolána, a právě proto je jádrem boromejského poslání chudý a trpící Kristus. Tato skutečnost vyjevuje v srdci boromejky ideál jejího poslání, které čerpá z tajemství kříže, a „zachovává tak ducha kříže, tedy lásku, milosrdenství, sebeobětování, trpělivost, pokoru, a to až k výši spoluukřížování a oběti života.“⁸⁹

Z výše uvedeného následně nutně vyplývá boromejská činnost, tedy milosrdná služba trpícím údům Kristovým. To vše však nemůže být uskutečňováno jen jako pouhé zaměstnání nebo jako plnění příkazu. Boromejský ideál je formován tajemstvím kříže a jde hlouběji - ke vtělení až do věčnosti, neboť jak bylo zmíněno, již od věčnosti je určeno vše.⁹⁰

2.4.2 Společenství sester podle vzoru Svaté rodiny

Kongregace sester boromejek je na jedné straně církevní právnická osoba, což předpokládá v jejím řízení určité manažerské schopnosti, manažerskou činnost. Vedle toho jde však především o duchovní rodinu, a to zase vyžaduje postoje duchovního mateřství „a v tom je to právě náročné, ale i krásné.“⁹¹

Přestože jsou již dnes sestry známy s přídomek sv. Karla Boromejského, titul sestry Svaté rodiny zůstal kongregaci i nadále jako její nesporné přízvisko, což

⁸⁹ URBAN, J. E. *Boromejské tajemství*, s. 4.

⁹⁰ Srov. tamtéž, s. 6.

⁹¹ *Zasvěcení : Boromejky*. Česká televize, 17.5. 2009. Dostupné na:
<<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/209562213000004-zasveceni/?streamtype=WM1>>.

bylo i oficiálně uznáno papežem Lvem XIII., když vyhlásil svátek Svaté rodiny jako jeden z hlavních svátků kongregace.⁹²

Život sester ve společenství má rodinný ráz, jehož rysy sestry v životě Svaté rodiny čerpají. Ideál společného způsobu života vnímají sestry ve skrytosti a prostotě, které jsou Svaté rodině vlastní, a staly se tak vzorem duchovní rodiny sester boromejek.⁹³ Svatá Rodina je pro boromejku a pro kongregaci ideálem vnitřního života. Tedy jednoty, srdečné lásky, důvěry, mírnosti, skrytosti, skromnosti a stálé kontemplace v nich jako ve sv. Rodině přítomného Syna Božího.⁹⁴

2.4.3 Maria, Matka milosrdenství

Maria se stala největším příkladem dokonalého zasvěcení, neboť se plně odevzdala Boží prozřetelnosti. Řekla s naprostým přesvědčením své ano Bohu Otci, přijala plně Krista do svého života, vedle něj žila ve skrytosti a pokoře a nyní učí své „děti“ dokonalému následování Božího Syna.⁹⁵

Tak se i kongregace sester boromejek svěruje pod ochranu Panny Marie. Sestry své duchovní dětství, v němž se svěrují Marii jako své duchovní matce, vyjadřují tím, že každá sestra nese před svým jménem jméno Nejsvětější Panny a každý den se zasvěcuje Marii zásvětnou modlitbou. Boromejky Marii vzývají zvláště jako Matku Milosrdenství. Nejsvětější Panna mohla jako první nejnaterněji vnímat a pronikat do utrpení svého Syna a do milosrdenství, které Kristus zjevil skrze kříž. „Nikdo tak jako Maria nepřijal srdcem toto tajemství, onen vpravdě božský rozměr vykoupění, které se smrtí Syna dokonalo na Kalvárii společně s obětí jejího mateřského srdce, zároveň s jejím rozhodujícím ‚fiat‘.“⁹⁶ Tak se Maria stává matkou všech, kteří stejně jako ona chtějí stát pod křížem Kristovým a učit se jeho milosrdenství. Proto se boromejky obracejí k Marii, Matce Milosrdenství. Právě ona je pro boromejky velkou učitelkou milosrdenství, které sestry prokazují při své službě.

⁹² Srov. *Dějiny naší drahé kongregace*, s. 76.

⁹³ Srov. *Konstituce Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského 2000*, s. 11.

⁹⁴ Srov. URBAN, J. E. *Boromejské tajemství*, s. 7.

⁹⁵ Srov. VC 28.

⁹⁶ DIM 9.

U ní nacházejí útěchu, když síly docházejí, k ní se obracejí jako k prostřednici, jejíž mateřská přímluva u Syna zpravidla zmůže velmi mnoho.⁹⁷

Od Matky Boží se boromejky také učí její statečností a velkodušností mateřství, je pro sestry vzorem poslušného přijímání všeho, co Bůh posílá, učí sestry chápat i jejich spoluúčast na díle vykoupení prodléváním pod křížem a je vzorem soucitného postoje k trpícím a umírajícím lidem, s nimiž se sestry setkávají.⁹⁸

Pro sestru boromejku je Maria neustálou inspirací, jak se stávat stále více věrnější svému povolání. Od své Matky se sestra učí, jak sloužit v lásce.

2.4.4 Sv. Karel Boromejský

Svatý Karel není zakladatelem milosrdných sester, jak je již patrné z výše uvedeného a jak by se na první pohled mohlo zdát. Název kongregace, který je spojen se jménem světce, vyšel přímo z lidu. Ten začal sestry nazývat jeho jménem pouze podle soch, které zdobily domy sester. Přesto však sestry přijaly tohoto světce jako svého hlavního patrona. Důvodem je samotná osobnost sv. Karla Boromejského, jeho hrdinský život a ctnosti, které jej po celý život zdobily.

Karel se narodil 2. října 1538 v severní Itálii v kraji zvaném Lombardie. Pocházel z významného rodu velkostatkářů - Boromeů. Jeho pozdější vztah k potřebným, chudým a nemocným velmi ovlivnila výchova rodičů, zejména matky, která „sdílela se svým manželem lásku k chudině.“⁹⁹

Již jako velmi mladý se stal kardinálem, kterým ho jmenoval jeho strýc papež Pius IV. Karlovi bylo pouhých 22 let. „Protekce se zdá být za všech okolností zavrženíhodná. V tomto případě se ukázala prospěšnou“¹⁰⁰, neboť Karel jako „hlava milánské církevní provincie prokázal svůj mimořádný talent.“¹⁰¹ Během svého působení navštívil každou farnost ze všech 800, které měl ve své diecézi na starosti,

⁹⁷ Srov. DURYCH, J. *Zdravas, Královno!*, s. 10.

⁹⁸ Srov. *Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského* [online], dostupné na: <<http://www.boromejky.cz/13.htm>>.

⁹⁹ DACHOVSKÝ, K. *Sv. Karel Boromejský*, s. 8.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 5.

¹⁰¹ Tamtéž.

a zasloužil se o zlepšení situace zejména na venkově, který byl v té době zcela zanedbán a trpěl nedostatkem kněží.

S postavou Karla Boromejského je spjat Tridentský koncil a jeho úspěšné dokončení a zahájení reformy, které si Tridentský koncil vyžádal. Sv. Karel plnil své úkoly vždy pilně a svědomitě.

„Svoje největší kvality prokázal při epidemii moru v Miláně. Šlechta prchla, on zůstal na místě, jako kapitán lodi zůstává na svém můstku do posledního okamžiku. Statečně pomáhal nemocným a rozdal úplně svoje zařízení paláce.“¹⁰² Přestože byl v neustálém kontaktu s nakaženými morem, sám této nemoci odolal a ještě několik let plnil své pozemské úkoly a v práci pokračoval i ve chvílích, kdy ho sužovaly nemoci, jak tomu bylo ke konci jeho života. Kardinál zemřel 3. listopadu 1584 a již v roce 1610 proběhla jeho kanonizace.

Sv. Karel Boromejský byl mužem mnoha ctností. Byl prodchnut duchem víry. Dbal o to, aby víra za žádných okolností nebyla porušena bludy. Velice ctil Nejsvětější svátost, při většině kostelů zakládal bratrstva Nejsvětější svátosti. Choval hlubokou úctu k papeži jako Kristovu zástupci.¹⁰³

Jeho důvěra v Boha byla též nezlomná, jak je zřejmé z jeho slov: „Jestliže hledáme jen Boha čistým a nezištným srdcem a chceme jen to, co se mu líbí, můžeme být klidní a můžeme čekat úspěch zvláště tam, kde - lidsky řečeno - není vůbec naděje na úspěch.“¹⁰⁴

Neustále byl pln horlivosti, nepřestával pracovat a plnit své úkoly, vždy si našel čas na vzdělávání a především byl jeho život plný modlitby, které přes všechnu zaneprázdněnost věnoval několik hodin denně.

Přes všechny pocty, kterých se mu v životě dostalo, byl neustále pln pokory, pamětlivý slov Panny Marie: „Bůh povyšuje pokorné, pyšné však odmítá ve své mysli.“¹⁰⁵

Pro sestry boromejky je vedle těchto ctností nezbytné pamatovat a učit se jeho milosrdenství, které prokázal při upřímné službě nemocným po vypuknutí epidemie

¹⁰² DACHOVSKÝ, K. *Sv. Karel Boromejský*, s. 6.

¹⁰³ Srov. tamtéž, s. 54.

¹⁰⁴ Tamtéž.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 59.

moru. Byla to tehdy pro sv. Karla stejná situace, jako pro první sestry v Nancy, které se též pustily obětavě do ošetřování těch nejubožejších. Také proto je sv. Karel Boromejský kongregaci tak blízký.

Tak se uzavírá kruh boromejské spirituality, jejíž podstatou je naplňování charismatu kongregace pod ochranou Matky milosrdenství, jejímž vnitřním životem je život Svaté rodiny nazaretské a jejímž příkladem a přímluvcem je sv. Karel Boromejský.¹⁰⁶

2.4.5 Boromejský znak milosrdenství

Znak¹⁰⁷ představuje planoucí otevřené srdce, protože srdce je biologickým a vlastně pralidským symbolem nitra člověka. Právě srdcem, neboli nitrem se všechno prožívá a je-li srdce otevřené a vnímavé, může pak přijímat Boží lásku. Uprostřed srdce je modrý kříž, který je znamením Božího milosrdenství. Bůh právě v kříži hledá promyšleně dobro padlého člověka. Srdce, roznicené Boží láskou, má dva planoucí jazyky, které znázorňují skutky tělesného i duchovního milosrdenství.¹⁰⁸

V samotném znaku kongregace sester boromejek, který je užíván jako logo společenství, je ukryt význam a poslání celé kongregace. Stručně a výstižně naznačuje, co je podstatou poslání každé boromejky.

2.4.6 Denní rytmus sester boromejek

Aby mohla boromejka každodenně plnit své poslání, je pro ni nezbytné, aby celý den prožívala v Boží přítomnosti a z ní čerpala lásku a milosrdenství, které pak má rozdávat těm, kterým slouží. Její den je tak naplňován nejen samotnou praktickou službou, ale především modlitbou a jejím pokračováním a prožíváním v aktivní službě. Život v modlitbě a službě tak vytváří účinnou jednotu, v níž sestra prožívá den za

¹⁰⁶ Srov. URBAN, J. E. *Boromejské tajemství*, s. 7.

¹⁰⁷ Srov. Příl. 2.

¹⁰⁸ Srov. *Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského* [online], dostupné na: <<http://www.boromejky.cz/16.htm>>.

dnem, avšak nesmí se stát jen každodenní rutinou. Boromejka je neustále zvána k prohlubování svého duchovního života právě skrze opakující se denní rytmus, ve kterém pak může stále lépe chápat a vnořovat se do poslání svého, a tak do poslání celé kongregace. Sestry mají doporučené prostředky duchovního života, osvědčené tradicí církve.

Eucharistie

Eucharistie je středem života každého křesťana. V ní se zpřítomňuje Kristovo tajemství a jejím prostřednictvím se křesťan spolu s celou církví podílí na Kristově oběti.¹⁰⁹

Také pro boromejku je eucharistie zdrojem a vrcholem každého dne a života, proto je k ní její život neustále směřován. Boromejka je vybízena, aby čerpala z božského zdroje, kde může nalézt pokoj a útěchu, aby se živila chlebem života, který uzdravuje duši a obnovuje její schopnosti zdokonalování se v ctnostech. Je stále volána, aby zakoušela nebeskou manu, která přináší božské milosti duši, která je k jejich přijetí uschnout. V účasti na těle a krvi Kristově nalézají sestry povzbuzení, aby nepřestávaly v duchovním zdokonalování se a v obětování se v milosrdné službě svým bližním. Eucharistie je každodenní posilou, aby sestry s odvahou překonávaly námahu a obtíže, které k jejich povolání neodmyslitelně patří.¹¹⁰

Účast na eucharistické oběti, na mši svaté, přesahuje do celého dne a pokračuje adorací Nejsvětější svátosti, kdy se sestra tváří v tvář setkává se svým Snoubencem a setrvává v jeho přítomnosti v tichu a samotě.

Rozjímání

V rámci praktikovaných duchovních činností je v životě zasvěcené osoby nezbytné rozjímání, tedy snaha mysli proniknout do tajů vznešených pravd víry.¹¹¹ To, co apoštol Pavel doporučuje každému křesťanovi, tedy bez přestání se modlit, platí několikanásobně pro milosrdné sestry, jejichž život je zasvěcen Bohu. Sestry boromejky mají žít životem ustavičné vnitřní modlitby, což nevyklučuje jejich zásadní

¹⁰⁹ Srov. KKC 1322.

¹¹⁰ Srov. *Histoire de la Congrégation des Soeurs de Charité de Saint Charles de Nancy*, s. 108.

¹¹¹ Srov. *Scala paradisi*, s. 7.

poslání, péči o chudé a nemocné. Právě naopak, neustávající vnitřní modlitba tvoří s vnější službou potřebným lidem dokonalou spojitost. Udržuje duši ve stálém sjednocení s Bohem skrze pouto dokonalého milosrdenství, neustále připomíná duši vznešené pravdy víry a naplňuje ji tak svatými myšlenkami, které nemohou být vnější službou snadno rozptýleny. Avšak jestliže vnitřní modlitba nemá nikdy ustat, je zapotřebí ji neustále rozněcovat, proto jsou sestry svatou řeholí vyzývány k půlhodinovému společnému rozjímání dvakrát denně.¹¹²

Denní modlitba církve

V řeholním životě je důležitá každodenní liturgie hodinek, tzv. Denní modlitba církve, rytmické recitování žalmů. Při modlitbě breviáře, jak se též denní modlitba církve nazývá, se sestry spojují s celou církví. „Je to modlitba, kterou Kristus spolu se svým Tělem (tj. církví) přednáší Otcí. Nejen ti, kdo mají povinnost konat tuto modlitbu, ale všichni, kdo se ji modlí, stojí před Božím trůnem ve jménu Matky církve.“¹¹³

Sestry se k této modlitbě schází několikrát denně, ráno, uprostřed dne, večer a před spaním, a společně recitují úryvky z Písma svatého, které jsou v církvi recitovány už od počátku. Modlitba hodinek řeholní sestře mocně napomáhá být neustále sjednocena s Bohem myslí i srdcem a je zajisté velmi účinným způsobem, jak dosáhnout nebeských milostí pro svou službu i osobní potřeby. Proto se musí mít neustále na pozoru před myšlenkou, že čas strávený v kapli by lépe využily prací, neboť modlitba církve, obětovaná Bohu v pevně vymezeném čase, je po božské oběti a svátostech nejužitečnějším nástrojem na cestě k dokonalosti.¹¹⁴

Lectio divina, duchovní četba

Duchovní četba a především četba Písma svatého je zdrojem poznání pravd víry a posiluje sestru na cestě k dokonalosti. Četba osvětluje ducha, rozněcuje srdce a uschopňuje ke službě Bohu pronikáním do Jeho tajemství.¹¹⁵ Četba Písma svatého

¹¹² Srov. *Histoire de la Congrégation des Soeurs de Charité de Saint Charles de Nancy*, s. 107.

¹¹³ *Denní modlitba církve*, s. 7.

¹¹⁴ Srov. *Histoire de la Congrégation des Soeurs de Charité de Saint Charles de Nancy*, s. 106.

¹¹⁵ Srov. *tamtéž*, s. 111.

nekončí pouhým přečtením napsaného, ale pokračuje meditací, rozjímáním o přečteném slově, o tom, jak se Boží slovo dotýká života boromejky a jak jej do života začlenit, aby tak sestra skutečně žila ve službě Bohu. Rozjímání o Božím slově plynule přechází v modlitbu a v jeho praktické uskutečňování v každodenním životě.

Vedle těchto duchovních činností praktikují sestry ještě další duchovní úkony, jako je prokazování lásky a úcty k Panně Marii modlitbou růžence, modlitbou Anděl Páně, recitovanou třikrát denně, a zásvětnou modlitbou. Dvakrát denně jsou sestry vyzývány ke zpytování svědomí, jednou měsíčně se účastní jednodenní duchovní obnovy a jednou za rok šestidenních duchovních cvičení, při kterých sestra odchází do ústraní, aby se tak v naprostém tichu a samotě (při těchto aktivitách je vyžadováno absolutní mlčení, kromě recitování modliteb apod.) pohroužila do svého nitra a setrvala tak dokonaleji v přítomnosti Boží.¹¹⁶

2.4.7 Formace v kongregaci

Formovat znamená utvářet, uzpůsobovat. V řeholní terminologii to znamená uzpůsobovat podle vzoru Ježíše Krista, neboť cílem zasvěceného života je směřovat k připodobnění se Kristu. Proto je formační proces zaměřen na tuto skutečnost.¹¹⁷ Osoba při přijetí do řeholního společenství nastupuje řeholní formaci, neboť „podle kodexu křesťanského práva (597 § 2) do institutu zasvěceného života nemůže být přijat nikdo bez odpovídající přípravy.“¹¹⁸ Formace každého nového člena společenství je zaměřena především na přípravu k úplnému zasvěcení se Bohu prostřednictvím následování jeho Syna Ježíše Krista. Žádná kladná odpověď na Boží volání se neobejde bez vědomého přijetí nutnosti rozvíjet svou osobnost v duchu povolání, které člověk skrze Ducha svatého od Boha přijal. S tímto vědomím vstupuje jedinec do formačního procesu, ve kterém s důvěrou přijímá pomoc od Boha i od církve.¹¹⁹

¹¹⁶ Srov. *Histoire de la Congrégation des Soeurs de Charité de Saint Charles de Nancy*, s. 110.

¹¹⁷ Srov. VC 65.

¹¹⁸ ZUBERT, B. W. *Řeholní právo*, s. 148.

¹¹⁹ Srov. VC 65.

Protože se jedná o zasvěcení se Bohu, tedy připodobnění se Bohu, je Bůh Otec sám hlavním a nejlepším formátorem každého jedince,¹²⁰ neboť je to Boží láska, která povolnou osobu přitahuje. Tato láska je láskou tvůrčí, která člověka vnitřně proměňuje. Dalším subjektem formace je sama osoba povoláná k zasvěcení. Každý člověk je totiž zodpovědný za svůj osobnostní a duchovní růst, rozvoj a zrání. Při formaci je nutné, aby se člověk sám tomuto procesu otvíral a nechal se jím rozvíjet. Vedle každého jedince, který se připravuje na život v zasvěcení, však stojí i osoba doprovázející. Tzv. formátor předává povolnému člověku své zkušenosti s řeholním životem, učí jej rozpoznávat pravdivost povolání, pomáhá při těžkostech a povzbuzuje k následování Krista skrze konkrétní poslání řeholní společnosti. Nezastupitelnou úlohu hraje i společenství, ve kterém formace probíhá. Vytváří povzbuzující atmosféru¹²¹ a povoláná osoba může skrze něj „poznávat radosti i obtíže společného života.“¹²²

Každé řeholní společenství má určitou dobu vyhrazenou pro formaci svých nových členů. Obecně se příprava na zasvěcení dělí do několika etap, které si dále specifikuje každá řeholní rodina zvlášť. V Kongregaci Milosrdných sester sv. Karla Boromejského probíhá přípravné období v následujících etapách:

Kandidatura

Období kandidatury je přípravou na noviciát. Osoby, které požádají o vstup do kongregace poté, co odpověděly na Boží výzvu k následování, mají určitý čas, ve kterém se postupně seznamují se společenstvím a zpětně i společenství zkoumá osobnostní a křesťanskou zralost uchazečky, její schopnost žít v komunitě a motivy jejího rozhodnutí pro život v řeholní společnosti. Tato etapa se u boromejek ještě dále dělí na období aspirantury, kdy čekatelka bydlí doma, ale se společenstvím udržuje kontakt, kandidatury, kdy uchazečka již žije v komunitě sester, ale není zatím povinna

¹²⁰ Srov. VC 66.

¹²¹ Srov. *Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského* [online], dostupné na: <<http://www.boromejky.cz/17.htm>>.

¹²² VC 67.

účastnit se plně jejich života, a postulátu, tedy období samotné přípravy na noviciát a přijetí denního řádu sester.¹²³

Pro přijetí kongregace stanovuje určité požadavky, z nichž některé vycházejí z obecného řeholního práva, jako příslušnost ke katolické víře, dobrovolnost rozhodnutí se pro daný styl života a svoboda od jakékoli překážky, která zabraňuje životu v řeholi,¹²⁴ a ostatní, které jsou vlastními požadavky společenství: věková hranice, minimální období po konverzi a dokončené vzdělání.¹²⁵

Noviciát

Noviciát je základní etapou formace, ve které začíná vlastní řeholní život. V tomto období je nejdůležitější skutečné rozpoznání povolání od Boha. V noviciátu jde také o vyzkoušení si způsobu řeholního života a života daného společenství. Novicka si postupně osvojuje spiritualitu kongregace a vzdělává se v její historii a jejích tradicích.¹²⁶ Noviciát trvá dva roky, během nichž novicka nepracuje v běžném zaměstnání, aby se tak mohla nerušeně v tichu a samotě cvičit v naslouchání Božímu hlasu a ve svém nastávajícím poslání boromejky. Pokud novicka dospěje k poznání, že poslání boromejky má být skutečně i jejím posláním, požádá o složení časných slibů.¹²⁷

Juniorát

Období noviciátu je zakončen složením časných slibů milosrdenství, čistoty, chudoby a poslušnosti. Následuje období, které je již dlouhou dobu v literatuře označováno jako juniorát.¹²⁸ Během tohoto období se sestra upevňuje v tom, co bylo započato v noviciátu, s výhledem na složení věčných slibů.¹²⁹ „Po dočasných slibech se sestry zapojují do běžného života ve společenství a učí se prakticky naplňovat to, na

¹²³ Srov. *Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského* [online], dostupné na: <<http://www.boromejky.cz/17.htm>>.

¹²⁴ Srov. ZUBERT, B. W. *Řeholní právo*, s. 149.

¹²⁵ Srov. *Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského* [online], dostupné na: <<http://www.boromejky.cz/17.htm>>.

¹²⁶ Srov. ZUBERT, B. W. *Řeholní právo*, s. 166-167.

¹²⁷ *Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského* [online], dostupné na: <<http://www.boromejky.cz/17.htm>>.

¹²⁸ Srov. ZUBERT, B. W. *Řeholní právo*, s. 204.

¹²⁹ Srov. tamtéž, s. 193.

co se připravovaly v noviciátu. Učí se spojovat dobu intenzivního setkávání s Bohem v modlitbě s prací pro druhé. Učí se stále více žít v běžném všedním dni před Boží tváří, stále více svěřovat svůj život Bohu do rukou, stále více vidět potřeby lidí a odvážně na ně odpovídat. Sestry by měly rozvíjet svou osobnost po stránce lidské, náboženské i profesně odborné. Po každém roce sestra obnovuje své sliby na další rok.¹³⁰

Období juniorátu trvá oficiálně 3 - 6 let, může však být prodlouženo až na 9 let. Po této době se sestra v ideálním případě po ujištění se o svém povolání rozhodne setrvat v kongregaci do konce života a požádá o možnost přistoupit ke složení věčných slibů.¹³¹

Probace

Po schválení žádosti sestry o složení věčných slibů nastupuje juniorka do půlroční probace. V ní se sestra věnuje znovu, podobně jako v noviciátu, především modlitbě a hlubšímu pronikání do řeholního života, aby tak v něm byla schopná setrvat až do smrti. Po této přípravě sestra může složit věčné, nebo-li doživotní sliby.¹³²

Stálá formace

Ani po složení věčných slibů však řeholní formace nekončí. „Člověk není nikdy ‚hotový‘. Trvalá formace začíná složením doživotních slibů a končí smrtí. Řeholnice každý den znovu usiluje o to, aby se nechala milovat Bohem, aby mu uvěřila, aby se jím nechala vést a naslouchala mu, aby se učila milosrdenství přijímat a potom také dávat, aby se učila každý den znovu žít život, jako ho žil Ježíš, a aby se stále víc těšila, až se s Ním setká tváří v tvář.“¹³³

¹³⁰ Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského [online], dostupné na: <<http://www.boromejky.cz/17.htm>>.

¹³¹ Srov. tamtéž.

¹³² Srov. tamtéž.

¹³³ Tamtéž.

2.5 Konkrétní naplňování slibu milosrdenství ve službě bližním

Slibem milosrdenství se sestry zavazují k obětavé službě chudým, nemocným, zkrátka těm nejpotřebnějším. Právě takovou službu sestry boromejky vykonávají ve svých zdravotnických a sociálních zařízeních a vedle toho i v jiných povoláních, které nejsou přímo se zdravotním zaměřením. I v nich ale sestra vyhledává a nachází výzvu ke konání skutků milosrdenství, k vyjádření svého nejvlastnějšího povolání - povolání boromejky, a na tuto výzvu odpovídá konkrétním činem. Některé sestry v tomto duchu pracují jako učitelky, jako pastorační asistentky apod.

Přestože společenství milosrdných sester mělo ve svých počátcích za úkol starat se především o nakažené morem, jejich milosrdenství se v dnešní době, kdy se jejich konkrétní povolání někdy velmi liší od původního, neumenšuje. Aktuálnost služby skrze slib milosrdenství je totiž potřeba vyhledávat neustále a je nutné se stále ptát, jaký je „mor“ dnešní doby. Proto se sestry boromejky dnes ocitají na různých místech, nejen u nemocných, ale u těch, kteří i tak trpí „morem“ - jsou opuštěni, zklamaní životem, nechtění, zcela zanedbaní apod. Některé sestry tak mají zkušenosti například s prací s romskými dětmi na romských táborech, uskutečňují malé misie do romských osad na Slovensku. Jiné zase prošly misionářským kurzem o milosrdné službě, v rámci kterého mohly zakusit službu u těch nejchudších a nejzanedbanějších dětí v Rumunsku.¹³⁴

2.5.1 Milosrdenství začíná doma

Sestry boromejky v první řadě pečují o své starší spolusestry, neboť není možné žít milosrdenství v apoštolské službě, a přitom opomíjet milosrdenství vůči spolusestrám v komunitě. Na tuto základní myšlenku upozorňují pravidla Federace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského. Připomínají, že sestra má cvičit ctnost

¹³⁴ Srov. *Sestry Boromejky*. Česká televize, 17.5. 2009. Dostupné na: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/405235100051010-cesty-viry/>.

milosrdenství nejen ve službě lidem ve světě, ale především se má cele odevzdat vlastnímu společenství¹³⁵, neboť na milosrdnou lásku, kterou sestra projevuje bez rozdílu, ať už je poslána ke komukoliv, mají právo především vlastní spolusestry.¹³⁶

Obzvláště dnes je láska ke starším členům vlastního společenství aktuální, neboť jejich počet se v řeholních společnostech zvyšuje. „Není to pouze skutek lásky a vděčnosti, je-li jim prokazována péče, kterou si zasluhují. Také tím vyjadřujeme vědomí toho, že jejich svědectví mnoho pomáhá církvi i vlastnímu institutu a jejich dílo zůstává plodné a záslužné i tehdy, kdy již kvůli věku a zdraví musí opustit oblast své konkrétní činnosti.“¹³⁷

V charitním domě ve Městě Albrechticích slouží skupina mladších sester svým starším a nemocným spolusestrám, „protože ‚láska začíná doma‘, jak říká Matka Tereza.“¹³⁸ Život v komunitě ve Městě Albrechticích je pro společenství velmi důležitý, neboť život zde má velký duchovní náboj, potenciál pro celou kongregaci, pro církev, pro svět. Sestry, které zde tráví své stáří, nemoc, stále mají poslání milosrdné sestry. Avšak jejich milosrdenství spočívá již především v modlitbě, která je umocněná jejich utrpením. „Mně se často zdá, že ony jsou takovou ikonou ukřižovaného Ježíše nebo Ježíše na křížové cestě a že ten kříž je pro každou z nich něco jiného. Pro jednu to může být invalidní vozík, pro jinou už nemocniční postel. Dále se zde může naplňovat i to, co vlastně my ve slibech odevzdáváme Bohu, že ve své profesi odevzdáváme Bohu celý svůj život. A sestry v tom stáří jakoby vracejí Pánu Bohu to, čím byly obdarované, třeba sluch, zrak, soběstačnost, svou paměť. My se od nich můžeme taky učit, protože ony už to vědí, co je právě to utrpení v nemoci, v samotě, ve stáří.“¹³⁹

¹³⁵ Srov. *Duchovní direktář Federace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského*, s. 193.

¹³⁶ Srov. *tamtéž*, s. 49.

¹³⁷ VC 44.

¹³⁸ *Sestry Boromejky*. Česká televize, 17.5. 2009. Dostupné na:
<<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/405235100051010-cesty-viry/>>.

¹³⁹ Srov. *tamtéž*.

2.5.2 Nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského

Nemocnice v Praze na Malé Straně spolu s mateřincem byla poprvé otevřena roku 1842 a sestry zde sloužily do jejího zestátnění roku 1952. Svou činnost sestry obnovily opět v roce 1990, po navrácení nemocnice kongregaci. V současné době jde o jedinou řádovou nemocnici s akutní péčí. Sestry boromejky nepracují na každém oddělení, ale mají stejnou zodpovědnost jako jejich civilní kolegyně. Nemocnice chce především vytvářet přívětivou atmosféru s individuálním přístupem ke klientům, který má být založen na základě morálních a etických zásad, vycházejících z křesťanských hodnot.¹⁴⁰

V bezprostředním sousedství nemocnice stojí kostel sv. Karla Boromejského, ve kterém je každý den sloužena pravidelná bohoslužba. Nemocní se jí mohou také zúčastnit. Z prvního a druhého patra nemocnice je vybudován přímý vstup do kostela.¹⁴¹

2.5.3 Domov sv. Karla Boromejského

Bohatou historii má také Domov sv. Karla Boromejského v Praze - Řepích. Po jeho zbudování kongregací v roce 1858 v něm sestry pečovaly nejprve o sirotky, později byl dům přebudován na ženskou věznici, která byla po 83 letech zabrána komunistickým režimem a přeměněna na Výzkumný ústav zemědělské techniky. Po roce 1990 se sestry mohly do Řep opět vrátit a naplňovat své zčásti obnovené a zčásti zcela nové poslání. Lidmi, kteří v 50. letech nevinně trpěli jako političtí vězni, byly boromejky žádány, aby aspoň v jedné věznici nové doby byl humánní přístup k odsouzeným.¹⁴² Domov dnes tedy slouží jako ošetrovatelský ústav, který poskytuje sociální a zdravotní služby na lůžkovém oddělení i v denním stacionáři, a současně se zde nalézají Oddělení výkonu trestu pro ženy, které zde nacházejí dobré podmínky pro

¹⁴⁰ Srov. *Nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského* [online], dostupné na: <http://www.nmskb.cz/attachments/vize.htm>.

¹⁴¹ Srov. *Zasvěcení : Boromejky*. Česká televize, 17.5. 2009. Dostupné na: <http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/209562213000004-zasveceni/?streamtype=WM1>.

¹⁴² Srov. tamtéž.

bydlení i možnosti pracovní.¹⁴³ Takto byla naplněna myšlenka, která stála na počátku obnovy tohoto domu - čtyři světy - svět odsouzených žen, starých a nemocných osob, sester boromejek a civilního personálu. Navzájem jedna druhé skupině slouží.¹⁴⁴

2.5.4 Dům sv. Antonína

Dům sv. Antonína v Moravských Budějovicích je zařízením sociálních služeb. Jeho posláním je poskytování služeb osobám, jejichž zdravotní a zároveň sociální situace jim již neumožňuje samostatnou existenci. Dům nabízí celodenní pobytové služby, dále pobyt v denním stacionáři a také odlehčovací služby seniorům a osobám se zdravotním postižením.¹⁴⁵ Poskytováním služeb i zde boromejky naplňují své zásadní poslání - milosrdnou službu lidem nemocným, slabým, opuštěným a umírajícím. V duchu milosrdenství mohou na tomto místě lidé zcela důstojně prožívat své stáří a nemoc.

2.5.5 Dům sv. Jana Neumanna

Teprve před několika málo lety vznikla v Prachaticích myšlenka zřízení hospice. Projekt, který se chvíli na to začal velmi slibně rozvíjet, byl podpořen kongregací boromejek, která objekt hospice vlastní. Dům sv. Jana Neumanna v Prachaticích slouží jako hospicové zařízení pro osoby v terminální fázi nemoci. Jako takové poskytuje služby paliativní medicíny těm, u kterých klasická medicína již vyčerpala všechny možnosti. Klientům hospice je garantováno, že nebude trpět nesnesitelnými bolestmi, že v nejtěžších chvílích nezůstane osamocen a že za každou cenu bude zachována jeho lidská důstojnost, a to až do konce. Hospic nabízí svým klientům a jeho rodině komplexní zdravotní, ošetrovatelskou, psychologickou, sociální i duchovní pomoc. Cílem hospice je co možná nejlepší zkvalitnění posledních chvil

¹⁴³ *Domov sv. Karla Boromejského* [online], dostupné na: <<http://www.domovrepy.cz/m02domov/domov.php>>.

¹⁴⁴ *Srov. Zasvěcení : Boromejky*. Česká televize, 17.5. 2009. Dostupné na: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/209562213000004-zasveceni/?streamtype=WM1>>.

¹⁴⁵ *Srov. Dům sv. Antonína. Domov pro seniory a zdravotně postižené* [online], dostupné na: <<http://www.dsvamb.cz/>>.

života každého klienta na základě myšlenky „umění doprovázet“ MUDr. Marie Svatošové. Poslání vychází ze základního ideálu úcty k životu dle křesťanské etiky, a to až do jeho konce, proto nikdy nebude možné zde zavést praxi eutanázie.¹⁴⁶

2.5.6 Komunita v Ostravě - Pustkovci

Od roku 1970 působí v Ostravě - Pustkovci malá komunita sester. Sestry z této komunity slouží při místní farnosti a jejich služba je zaměřena na více oblastí. Sestry docházejí do domácností starých a nemocných osob a pečují o ně, zároveň jejich milosrdenství směřuje i k dětem, kterým se věnují prostřednictvím výuky katechismu, k mladým lidem, s nimiž se účastní modlitebních a jiných duchovních akcí, a k rodinám, které duchovně podporují v jejich radostech i starostech. Některé sestry pracují v mobilní hospicové jednotce při Charitě Ostrava, navštěvují umírající a poskytují jim milosrdnou službu v jejich domácím prostředí. „Nejdůležitějším posláním naší malé komunity je tedy: Být uprostřed farnosti znamením milosrdného samaritána, který se snaží srdcem naslouchat, vidět a přijímat bližní.“¹⁴⁷

¹⁴⁶ Srov. *Hospic sv. Jana N. Neumanna* [online], dostupné na: <<http://www.hospicpt.cz>>.

¹⁴⁷ *Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského* [online], dostupné na: <<http://www.boromejky.cz/29.htm>>.

3 Analýza dotazníkového šetření

Pro svou bakalářskou práci jsem kromě metody popisné využila i metody výzkumné. Záměrem bylo jejími výsledky podložit informace, které jsem získala a předložila v předchozích částech práce, s odkazem na prožívání slibu milosrdenství sester v praxi. Pro získání potřebných podkladů jsem zvolila formu dotazníků. Motivací bylo zjistit, zda sestry boromejky prožívají slib milosrdenství a jeho naplňování stejně, bez ohledu na věk, délku setrvání v Kongregaci a vykonávané povolání v praxi, nebo zda jejich prožívání slibu a jeho využití pro službu potřebným lidem je odlišné, ať už v závislosti na okolnostech, které jsem výše uvedla, nebo bez závislosti na nich.

3.1 Postup realizace dotazníkového šetření

Při dotazníkovém šetření jsem postupovala následovně: v první řadě jsem zvolila typ otázek, které by v dotazníku měly zaznít, aby se dotýkaly probíraného tématu, tedy aby korespondovaly s předmětem práce - slibem milosrdenství. Otázky jsem dále rozvedla do bližší specifikovaných dotazů a uspořádala do souvislého dotazníku.¹⁴⁸ Ze seznamu otázek je patrný předpoklad, že je třeba zohlednit věk dotazovaných, délku jejich setrvání ve společenství sester boromejek a jejich profesní zaměření.

Po sestavení dotazníku jsem kontaktovala generální představenou kongregace Matku Bohuslavu a poprosila ji, zda by bylo možné dotazníky sestřám předat a požádat je o vyplnění. K tomuto kroku Matka Bohuslava svolila, pod podmínkou, že seznam otázek pro schválení zašlu nejprve jí, aby bylo zabráněno případným nedorozuměním na straně sester, kterým měl být dotazník předán, a aby sestra Bohuslava jako představená a duchovní matka všech sester boromejek měla přehled o tom, co se v její duchovní rodině děje.

¹⁴⁸ Srov. příloha 1: Dotazník.

Po zaslání seznamu dotazů mě Matka Bohuslava odkázala na další sestru, která mi s následným předáním dotazníků pomohla. Jejím prostřednictvím byly dotazníky rozdány ve dvou komunitách sester boromejek - v pražské komunitě v mateřinci sv. Notburgy a v charitním domě ve Městě Albrechticích. Informace o tom, kolik sester bylo o vyplnění dotazníků požádáno, jsem zpětně nezískala. Z pražské komunity jsem obdržela 11 vyplněných dotazníků, z albrechtické komunity se mi jich vrátilo 7. Dále jsem s žádostí o vyplnění dotazníků kontaktovala komunitu sester v Moravských Budějovicích, kde v současné době žije 7 sester boromejek. Z této se mi vrátilo 2 vyplněné dotazníky. Celkem jsem tedy pro zpracování a další postup mé práce měla k dispozici 20 vyplněných dotazníků.

Ke každému dotazníku jsem připojila průvodní dopis. V dopise jsem uvedla své jméno a důvod, proč se na sestry obracím, tedy zpracovávání bakalářské práce, jejíž téma se sester boromejek bezprostředně týká. V dopise je uvedena prosba o vyplnění dotazníku a poděkování.

3.2 Zpracování jednotlivých otázek

Při zpracování otázek byl dodržen jednotný postup. Jednotlivé odpovědi jsem po přečtení roztříдила do skupin podle jejich obsahu, a to tak, že v každé skupině byly odpovědi, které byly shodné nebo reagovaly podobným způsobem na daný problém. Podle počtu odpovědí v jednotlivých skupinách jsem zhodnotila převažující odpovědi (pokud takové byly), avšak nebylo mým záměrem tyto upřednostňovat, neboť cílem nebylo kvantitativní vyhodnocení dotazníků. Právě naopak bylo třeba zohlednit všechny odpovědi, neboť na základě toho bylo možné zjistit individuální postoj a vztah respondentek k dané problematice. Množství odpovědí v jednotlivých skupinách bylo podstatné pouze pro získání závěru, zda je prožívání slibu milosrdenství shodné, či nikoli.

V úvodu dotazníku před vlastním seznamem otázek byly respondentky dotazovány na věk. Důvodem byl předpoklad, že otázka věku je pro řešenou problematiku rozhodující. Tato skutečnost se potvrdila jen v některých případech.

Věková struktura respondentek je rozmanitá. Přesto nelze zcela konkrétně strukturu popsat, neboť ve čtyřech dotaznících nebyl věk uveden. Dá se jen velmi zhruba odhadnout, dle další odpovědi na otázku délky života v kongregaci.

Stáří dotázaných se tedy podle vyplněných otázek ohledně věku pohybuje v rozmezí od 31 do 86 let. Vezmou-li se v potaz i nevyplněné kolonky „věk“, pravděpodobné věkové rozmezí může být dokonce od 27 let do 86 let.

Nejvíce odpovídalo sester ve věku mezi 31 a 39 lety a dále mezi 81 a 86 lety. Z této informace je možné odhadnout skutečnost, že v kongregaci nyní převládá mladá generace sester a sestry ve věku nad 80 let, tedy že je velmi málo sester tzv. střední generace, pozdního středního věku (sester padesátiletých a šedesátiletých), s čímž koresponduje historické hledisko - stagnace přijímání členek za doby totalitního režimu.

Pro podložení svých tvrzení a závěrů, které jsem z jednotlivých otázek učinila, jsem uvedla příklady odpovědí. Použité citace jsou převzaty z vyplněných dotazníků, které jsou uloženy v archivu autorky.

Otázka č. 1: Jak dlouho jste v kongregaci?

Otázku zodpovědělo všech 20 respondentek, z toho některé odpovídaly velmi přesně (uvedly např. konkrétní rok vstupu do kongregace nebo navíc uvedly dobu od složení věčných slibů apod.), jindy byla délka života v kongregaci jen zhruba odhadnutá.

Odpovědi korespondují s věkem dotazovaných, tedy nejvíce odpovídaly sestry, které jsou v kongregaci přibližně 15 - 20 let, a ty, které zde jsou již 60 a více let (odpovědi tak opět poukazují na „mezidobí“, ve kterém bylo přijímání členek velmi omezeno). Jako nejkratší doba setrvání v kongregaci je uvedeno devítileté období, naopak nejdelší je období 72 let od vstupu do Kongregace.

Otázka č. 2: Na základě čeho jste se rozhodla pro vstup do této kongregace?

Otázka měla zjistit, zda právě slib milosrdenství, který je pro Kongregaci Milosrdných sester sv. Karla Boromejského specifickým, je hlavní motivací pro vstup do společenství boromejek.

Na otázku odpovědělo všech dvacet dotázaných. Nejvíce sester odpovídalo stručnou větou, že jejich rozhodnutí pro vstup bylo na základě Boží milosti, skrze kterou poznali své povolání („*Boží povolání*“, „*Na základě Božího volání*“, „*Na základě lásky k Bohu a Jeho ke mně*“, „*Na základě Boží milosti*“, „*Bůh to po mně chtěl.*“ apod.). Odpovědi potvrzují, že zásadní pohnutkou při rozhodování se pro řeholní život je v první řadě Bůh, který skrze Ducha svatého dává pro zasvěcený život člověku potřebné milosti, a to se týká jak pro povolání obecné, tak pro povolání do určitého společenství. Tzn. že konkrétně i pro život v kongregaci sester boromejek musí každá členka disponovat Boží milostí pro to, aby poslání boromejky skutečně naplňovala. Sestry svými odpověďmi demonstrují, že není možné vstoupit do kongregace pouze z vlastního přesvědčení.

Odpovědi jiného rázu potvrdily mou domněnku, že právě způsob života, žitý skrze milosrdenství, je zásadní pro vstup do kongregace sester boromejek („*Oslovil mě způsob života sester.*“, „*Oslovilo mě milosrdenství.*“, „*Oslovil mě jejich způsob služby lidem.*“, „*Jako pacientku mě osobně oslovily sestry /Jejich služba u nemocných/. Doslova jsem slyšela v srdci slova ‚Bud’ také taková!’*“ apod.). V odpovědích se promítly i další respektované hodnoty, jako např. vzor viděný v rodičích - jejich laskavý a soucitný přístup k chudým a nemocným, tedy hodnota, která je pro žité milosrdenství podstatná. Bůh také do kongregace povolává na základě „*vyšlapané cesty*“, tzn. že některým sestrám šly příkladem jejich příbuzné, které byly do kongregace sester boromejek povolány dříve.

Z odpovědí jasně nevyplývá, že by věk ovlivňoval rozhodnutí se pro vstup do kongregace. Pouze jedna sestra odpověděla, že nyní s odstupem času vnímá skutečnost, že při vstupu ve svých šestnácti letech „*nemohla mít zralý úmysl. Tehdy se mi to líbilo.*“ Tato odpověď může potvrzovat legitimitu požadavku určitého věku pro přijetí do kongregace, aby se tak předešlo přijímání ještě nezralých osobností bez objektivního náhledu na situaci.

Ani civilní povolání nebylo rozhodující pro vstup sester do rodiny boromejek. Žádná sestra neuvádí, že by přicházely např. proto, že hlavním zaměstnáním boromejek je služba ve zdravotnictví.

Otázka č. 3: Jak jste vnímala slib milosrdenství vedle slibů čistoty, chudoby a poslušnosti před vstupem do kongregace, v začátcích řeholního života a nyní?

Úkolem otázky bylo zjistit, jak se vyvíjí vnímání a chápání slibu milosrdenství v různých etapách v životě sestry boromejky. Odpověděly všechny dotázané sestry. Odezvi je možné shrnout do dvou základních skupin: odpovědi, podle kterých sestry vnímají vývoj chápání slibu, a odpovědi, podle kterých jsou sestry přesvědčeny, že podstatu slibu vnímají stále stejně.

Ne vždy sestra před vstupem do kongregace o existenci slibu milosrdenství ví, dozví se o něm až v průběhu formace. Tím je potvrzena skutečnost důležitosti řeholní formace, zejména některých etap, jako je noviciát, ve kterém je příprava na život v kongregaci intenzivnější a je předpokladem pro hlubší ukotvení v dané problematice. Z odpovědí vyplynulo, že věk a délka setrvání v kongregaci ovlivňuje vnímání slibu. Např. sestry, které jsou v kongregaci krátce, jsou teprve na samém začátku poznávání slibu a jeho vnímání se zatím rozvíjí, z čímž souvisí i věk („*Zpočátku jsem ho vůbec nevnímala, postupně ho objevuji*“ - 32 let, 14 let v kongregaci, „*V začátcích prakticky vůbec, nyní cítím, že se rozvíjí jeho chápání.*“ - věk neuveden, 9 let v kongregaci, „*V začátcích řeholního života jsem tomu nerozuměla, naučila jsem se až v noviciátu.*“). Naopak sestry pokročilého věku, které již měly tu možnost projít dlouhým vývojem chápání slibu milosrdenství uvádí, že jejich vnímání slibu se posunulo do té roviny, kdy slib milosrdenství naplňují už jen službou v modlitbě. („*Dnes ho chápu jako univerzální službu druhým především skrze modlitbu.*“)

Obecně se dá říct, že chápání slibu milosrdenství během různých etap řeholního života je u sester rozmanité. Ne vždy sestry vnímají, že se jeho chápání rozvíjí, naopak uvádí, že jejich chápání slibu je stále stejné („*Před vstupem...ani během mého života v kongregaci se na mém chápání nic nezměnilo.*“, „*Neřekla bych, že je v tom nějaký rozdíl.*“, „*Důležitější byl vztah s Bohem a dnes je to stejné*“ apod.)

Jindy zase pohled na slib milosrdenství prochází velkým vývojem, od teoretického poznání slibu, přes jeho přijetí jako praktické služby lidem, až po pochopení, že milosrdenstvím je sestra obdarována od Boha a je stále vyzývána, aby rozmanitým způsobem, jakým je sestra obdařena, z tohoto daru rozdávala s radostí

v srdci („Před vstupem do kongregace jsem o slibu milosrdenství nic nevěděla... V začátcích jsem v něm viděla zvláštní povolání sloužit, nyní ho stále více vnímám jako povolání žít z Božího milosrdenství, z tohoto vědomí obdarování pak výzvu a poslání prokazovat toto milosrdenství druhým.“, „Moc mě oslovoval slib milosrdenství, který je vrcholem služby. Mohu žít z Božího milosrdenství a díky tomu je i dávat dál. Je to stálý impuls k obnově života a zdroj radosti.“, „V začátcích jsem tomu nerozuměla, naučila se až v noviciátu. Dnes ho chápu jako odpověď na výzvu ‚Budte milosrdní, jako je milosrdný váš Otec (Lk 6,36)‘ a ‚Blahoslavení milosrdní, neboť jim se dostane milosrdenství (Mt 5,7)‘. Také je to podobnost s J. Kristem a důkaz lásky k Němu.“ apod.)

Otázka č. 4: V čem je slib milosrdenství určitou zvláštností v řeholním životě?

Otázka, která byla vyplněna ve všech případech, zjišťuje, zda si respondentky jsou vědomy jedinečného postavení slibu milosrdenství v zasvěceném životě. Především je samo milosrdenství bráno jako úkol pro každého křesťana, který však daným slibem přerůstá do jiné dimenze, stává se závazkem a vrcholem v životě služby („Slibem milosrdenství se zavazují k určitému poslání a ostatními sliby ke stylu života. Poslání se ale bez stylu života nenaplní.“, „Každý řeholník slibuje následování Krista a každý řeholník by tedy měl být i milosrdný, ale ten, kdo milosrdenství slibuje, by se na jeho prožívání měl více soustředit.“, „Myslím, že nás více přibližuje milosrdenství Božímu.“, „Tento slib, jeho prožívání a uskutečňování, naplňuje člověka touhou sloužit.“, „Milosrdenství patří ke křesťanství a je závazné v tomto smyslu pro každého, ale slíbit něco samému Bohu se stává posilou pro situace, kdy je to těžké, a současně ale jako slib daný Bohu se ve svém uskutečňování stává zvláštní Boží chválou.“ apod.).

I zde může být vyzorován vliv délky působení v kongregaci na uvědomování si slibu milosrdenství, konkrétně v odpovědích sester, které jsou ve společenství relativně krátce („Zatím ho jako zvláštnost nevnímám, je to pro mě dar tohoto společenství.“ - 14 let v kongregaci, „To zatím ještě nevím.“ - 9 let v kongregaci).

Ve všech ostatních odpovědích sester se potvrdilo, že jsou si skutečně vědomy specifického postavení slibu milosrdenství v řeholním životě („*Je to určující pro naše specifické místo v církvi.*“) a že jeho skládání má pro řeholnici, která chce naplňovat boromejské poslání, smysl.

Otázka č. 5: Co by měla boromejka dělat „navíc“ - na rozdíl od jiných řeholních společenství - v souvislosti se slibem milosrdenství?

Všechny respondentky odpověděly na danou otázku. Ono „navíc“, ve smyslu „jak se odlišovat od ostatních vlivem specifického slibu milosrdenství“, je sestrami pojímáno obecně ze dvou pohledů. Jedna skupina zásadně odmítá „dělat něco navíc“, neboť rozmanitost spiritualit a charismat jednotlivých řeholních rodin se vzájemně doplňují. Proto má každá jednoduše uskutečňovat své poslání, a to především za obecného předpokladu následování Krista, z čehož je čerpáno jakékoli charisma („*Nevím, co je ‚navíc‘, ale vím, co vždy bylo: všítat si a prakticky reagovat na obyčejné potřeby lidí...*“, „*Nejde o to, dělat něco ‚navíc‘, ale doplňovat se. Boromejka svojí službou naplňuje oblast bolesti, utrpení,...*“ apod.). Druhá skupina v otázce „co dělat navíc“ vidí výzvu, jak být skutečně jinou než ostatní a jak touto „jinakostí“ vynikat ve službě („*Ten, kdo se zaváže k /milosrdenství/ slibem, by měl být právě tam, kde je nejvíce bídy a nejméně lásky...*“, „*Měla by si být stále vědoma svého slibu milosrdenství a měla by do svého srdce co nejvíce přijímat kontemplaci Boží milosrdenství, aby je dokázala dávat druhým.*“, „*Měla by se u Ježíše stále více učit reagovat na veškeré zlo a bídu /.../ a žádné takové zlo a bída jí nemohou zůstat lhostejné!*“ apod.).

Sestry se převážně shodují na tom, že povolání boromejky by se mělo vyznačovat citlivou vnímavostí vůči potřebám všech lidí, že by měla reagovat svou službou a pomocí dříve, než je o to požádána („*Např. když někdo přijde po delší cestě, ukázat mu bez vyzvání, kde je voda...*“, „*Citlivost pro bolest a bídu lidí.*“, „*Dívat se, kde je nejpotřebnější místo služby.*“, „*Měla by se snažit poznat, co člověk /.../ potřebuje a nečekat, až požádá...*“, „*Boromejka patří k těm nejopuštěnějším.*“ apod.)

Zde nebylo jasně potvrzeno ovlivnění názoru věkem či délkou života v kongregaci. Přesto se domnívám, že k odpovědi na otázku je třeba dojít

postupným vývojem, tedy poznáváním boromejské kongregace, jejího poslání, jejích tradic apod., což opět předpokládá formační prvek, podobně jako v předchozí otázce.

Otázka č. 6: Proč je slib milosrdenství důležitý pro Váš osobní život? A pro život v kongregaci?

Otázka byla zodpovězena všemi dotázanými respondentkami. Hlavní myšlenkou většiny odpovědí na osobní důležitost slibu bylo vyjádření osobního vztahu sester k Bohu, na základě kterého prožívají řeholnice slib milosrdenství. Vztah ke Kristu je skutečně postaven na bezvýhradné lásce k němu jako ke svému životnímu partnerovi. Ve vztahu mezi řeholní sestrou a Kristem se promítá opravdová snoubenecká láska, s tím rozdílem, že sestra si je u svého partnera jistá jeho naprostou věrností, která nemůže být nikdy porušena. V takovém postoji se pak i sestra zcela odevzdává Ježíši a chce dostát svým slibům, a přiblížit se tak dokonalosti Kristově. Proto je pro sestru naplňování slibů závazné, neboť tak opětuje Boží lásku k ní. Navíc vnímá, že ve společenství milosrdných sester našla naplnění svého života, které by jinak nebylo uspokojeno („*Připomíná mi milosrdenství Boží a milosrdnou službu jako výraz mé lásky k mému Snoubenci - to je vlastně rodinná láska.*“, „*Protože Ježíš se mi takto stále víc dává poznat /jako milosrdný/ a zve mě ke spolupráci. Bez tohoto slibu bych zřejmě nebyla šťastná.*“, „*Vnímám v něm součást vlastní identity.*“ apod.).

Jako důležitost slibu milosrdenství pro život v kongregaci zdůrazňují boromejky opět charisma dané kongregaci od počátku, čímž upozorňují na to, že si váží historických souvislostí své řeholní rodiny a že je pro ně život prvních sester, které daly kongregaci směr, určující („*Kongregaci dává v každé době jasný směr jejího povolání v církvi...*“, „*Historicky to byl první slib /.../ Milosrdenství je důležité pro naše poslání.*“, „*Protože už naše první sestry Bůh volal k tomu, aby milosrdenstvím sloužily...*“ apod.). Na druhém místě je pak podtržen význam sesterského společenství, které je jedním ze základů žití spirituality kongregace. Sestry svou reakcí na otázku potvrzují, že život v komunitě není pouze formálním způsobem života zasvěcené osoby, ale má pro naplnění smyslu radikálního následování Krista dodržováním evangelijních rad své opodstatnění.

V této otázce nevyplývalo přímo, jak se věk nebo délka života ve společenství odráží na postoji k důležitosti slibu milosrdenství pro osobní život ani pro život v kongregaci (respektive odpovědi nelze rozčlenit na shodné či neshodné podle věku). Každá sestra cítí, že plnění slibu dává jejímu životu jasný smysl. Domnívám se však, že opět se postupem času postavení slibu milosrdenství v osobním životě i jeho prožívání v rámci kongregace mění a vyvíjí, jednak vlivem nabývání vědomostí v průběhu formace a jednak nabytými životními zkušenostmi.

Otázka č. 7: *Jak ovlivňuje slib milosrdenství Vaši službu lidem?*

Odpovědi byly poskytnuty opět všemi respondentkami. Zaznívají zde obecně dva příklady vlivu slibu na službu, a to jako hnací síla slibu, kdy se závazek stává povzbuzením, aby sestra v práci neustávala, neboť milosrdenství přichází od Boha, proto je Bůh při jeho rozdávání člověku vždy nápomocen („*Tato slova /formule slibu- pozn. autorky/ byla pro mne už mnohokrát posilou.*“, „*On jí dává motor, sílu a zároveň jistotu, že to je Ježíšova věc, nikoli záležitost mých ubohých sil.*“, „*...je závazek k vydání všeho nejlepšího, co v člověku je, ale je také zárukou, že druhá strana bere na sebe povinnost pomáhat.*“ apod.), a pak je tu kontrolní prvek slibu, tedy měřítko, zda je služba naplňována tak, jak má podle charismatu být („*Je to zorný úhel, ve kterém se snažím svoji službu přijímat, dělat, reflektovat.*“, „*Stále je kontrolou, jestli nesloužím sobě, nebo tam, kde je mi to milé, snadné, abych stále hleděla být tam, kde jsou ti, které nikdo nechce.*“ apod.).

Přestože se odpovědi sester v malých nuancích liší, stále mají na zřeteli, že slib milosrdenství je hlavním posláním kongregace boromejek, proto je pro jejich službu směrodatný.

Otázka věku je zde určující. Její nepřehlédnutelnost se projevuje zejména v odpovědích starších sester důchodového věku nebo sester nemocných, které již nejsou zapojeny do praktické služby. Není však pravda, že by tak jejich služba úplně skončila. Pouze je přenesena do jiné roviny. Praktické zaměstnání je nyní nahrazeno pouze zaměstnáním duchovním, tedy modlitbou a obětováním svých těžkostí za druhé.

Otázka č. 8: *Jak tento slib naplňujete (duchovně i v konkrétním povolání)?*

Odpovědi na otázku byly poskytnuty všemi dotázanými. V rovině „konkrétního povolání“ sestry z valné většiny uváděly své civilní zaměstnání. Tak se naskytla možnost dozvědět se, na jakých místech a v kterých situacích je možno prokazovat službu milosrdenství a jakým konkrétním způsobem tuto službu milosrdenství sestry nejčastěji prokazují. Nejvíce sester boromejek pracuje v nemocnici (jako zdravotní sestry nebo ošetrovatelky) či v zařízeních pro seniory (ať už v domově pro seniory nebo v charitním domě pro staré spolusestry). Přesto však tato oblast není jedinou, kde je možné uskutečňovat milosrdenství. Sestry vykonávají i jiná zaměstnání, jako je např. pastorační asistence (*„Kráčím vedle dětí a mladých lidí a doprovázím je na cestě k Bohu...“*), nebo služba v komunitě, např. na vrátnici (*„V důchodu na vrátnici všem lidem i bezdomovcům.“*). Některé sestry svou odpověď pojaly spíše z hlediska způsobu vykonávání svého povolání, z čehož je možné usoudit, že pro některé osoby není důležité kde a komu svou službu nabízejí, tzn. v jakém konkrétním zaměstnání, ale že je důležitější kvalita poskytované služby a to, jak se k úkolu a k potřebnému člověku sestra postaví, tzn. jak své milosrdenství projeví (*„Vykonávám svou službu s radostí - nejen splnit úkol pracovní, ale s pozorností...“*, *„Cítím s nemocnými.“*, *„Kolem sebe rozdávát radost, opravdovou.“*, *„Laskavostí, zájmem, vytrvalou náklonností a překonáváním přirozeného odporu /např. ke špinavým lidem/.“*, *„Snažím se ‚být‘ s těmi, kdo trpí, hledat cestu ‚ven‘ v naději, přinášet milosrdného Krista do zdravotnického prostředí.“*, *„Chci jim kromě té služby ošetrovatelské dávat to, po čem nejvíc touží - pochopení.“* apod.)

Vzhledem k tomu, že v poslání boromejky zaznívá výzva být s těmi nejpotřebnějšími a nejchudšími, je možné z postojů sester a z jejich povolání vyčíst, jak ony chápou to, co znamená být nejpotřebnější (*„...vůči všem lidem i bezdomovcům.“*, *„Zvláště jsou to lidé /lidé v domově pro seniory-pozn. autorky/, kteří jsou chudí v tom smyslu, že nemají svůj vlastní domov, někdy jsou to lidé doma nechtění.“*, *„Návštěva opuštěných žen nebo psychicky narušených, dopisy do vězení.“* apod.).

Z uvedeného tedy vyplývá, že pro boromejku není vůbec rozhodující, jaké civilní zaměstnání vykonává, aby naplnila výzvu slibu milosrdenství. Potvrzuje se tím

fakt, že milosrdenství je možné prokazovat jakoukoli službou a kterémukoli člověku, který trpí nějakou potřebou. Že tedy služba u nemocných, jak byl původní záměr při vzniku společenství, není podmínkou pro naplnění poslání boromejky, ale že úkolem boromejky je vyhledávat všechny situace, ve kterých by mohla své milosrdenství prokázat („*Snažit se vidět Krista v různých podobách.*“, „...*vůči všem lidem...*“, „*Náš vznik byl podmíněn službou nemocným morem, tedy se ptám, co je 'mor' dneška.*“, „*Jako své osobní povolání ve všeobecném povolání boromejky k milosrdenství vnímám modlitbu u umírajících.*“, „*Četnými vztahy mezi sestrami i známými, také k vlastní biologické rodině.*“, „*Poslouchám zprávy ze světa a modlím se za situace a události ve světě.*“ apod.).

V duchovní rovině naplňování slibu je podstatným prvkem samozřejmě modlitba, která navíc u sester, které již nepracují aktivně v zaměstnání vzhledem k pokročilému věku, přebírá místo praktické služby. Tak je i v tomto případě zodpovězena otázka vlivu věku, který je podstatnou okolností pro plnění slibu v konkrétním povolání („*Modlím se za situace a události ve světě.*“, „*Modlím se na úmysly potřebných.*“, „*I jako sestra v důchodu mám stále možnost milosrdné služby, je to hlavně modlitba k podpoře aktivní služby sester.*“ apod.). Vedle modlitby je důležitou součástí naplnění slibu snaha o rozvíjení vlastní osobnosti a zdokonalování se ve ctnostech, zvláště v té pro boromejku nejzásadnější, v ctnosti milosrdenství („*Už nesloužím, ale snažím se pomocí Boží snášet slabosti druhých.*“, „...*Být každodenně věrnější i ve svých osobních těžkostech, nemohoucnější v nynější době v nemoci, být milosrdná sama k sobě.*“, „*Ptám se Ježíše, jak na to /nejdůležitější je rozumět Ježíši milosrdnému/, užívám si sama Boží milosrdenství.*“, „*Snažím se hledat, co znamená být milosrdná.*“, „*Bojuji se zlem u sebe i u druhých.*“, „*Duchovně se snažím o to, co je asi v postojích milosrdenství nejtěžší - odpouštět, protože to je právě konkrétní projev Boha k nám.*“ apod.).

Také vliv délky setrvání v kongregaci je zde patrný, byť pouze z jediné odpovědi, a opět potvrzuje legitimitu existence formačního procesu ve společenství („*Myslím, že zatím nenaplňuji.*“ - 9 let v kongregaci).

Z toho, jak respondentky svými odpověďmi obsáhly obě části otázky, je možné vyvodit závěr, že k naplňování slibu milosrdenství v konkrétním zaměstnání je pro uskutečnění ideálu boromejky důležité jeho duchovní zakotvení.

Otázka č. 9: Kde hledáte pro naplňování slibu inspiraci?

Následující otázka byla zodpovězena ve všech případech. Navazuje na předchozí dotaz a vychází z předpokladu, že duchovní základ naplňování slibu milosrdenství je podstatným prvkem prožívání slibu v praxi. Odpovědi se dají rozčlenit do několika skupin: Bůh nebo Ježíš Kristus („*V Bohu.*“, „*V Ježíši Kristu.*“, „*V Ježíšově milosrdenství.*“, „*U Ježíše, v Jeho srdci, co žádá.*“, „...*samozřejmě Boží milosrdenství.*“ apod.), život světců („*Panna Maria Bolestná, světcí.*“, „*Je pro mě velice inspirativní a povzbuzující příklad Matky Terezy.*“, „*V příkladu svatých*“, „*V životě těch, kteří to dokázali – v životě svatých.*“ apod.), modlitba a Písmo sv. („*V četbě Písma sv., ... především v modlitbě a adoraci.*“, „*V evangeliu.*“ apod.), kongregace („*Ve chvílích zotavení v komunitě.*“, „*V konstitucích.*“, „*Vznik kongregace, život prvních sester, příklady starších sester nebo sester již zemřelých.*“, „*Jak to dělaly sestry před námi, ...jak to vidí sestry dnes.*“, „*V našich konstitucích a stanovách.*“, „*V tváři našich starých sester.*“ apod.), okolí („*V příkladu dobrých lidí.*“, „*Dívám se okolo sebe.*“, „*Stačí se dívat kolem sebe.*“, „*Požadavky dnešní doby.*“, „*Příklad lidsky krásných lidí, manželů, lékařů...*“ apod.), avšak tyto se u jednotlivých sester prolínají, neboť většina sester uvedla více zdrojů pro inspiraci, a to v různých kombinacích. Pouze malé procento respondentek uvedlo jen stručnou odpověď („*V Bohu.*“, „*Kde jinde než v Bohu?*“), která však v sobě může obsahovat i vše, co uvedly ostatní respondentky, neboť Bůh sám je zdrojem Písma sv., je příčinou života svatých, příčinou a důvodem vzniku kongregace apod.

Odpovědi potvrzují, že řeholnice z kongregace sv. Karla Boromejského se při naplňování slibu bez jeho duchovního základu neobejdou a že se ztotožňují se vším, co jim v životě nabízí jejich denní rytmus podle stanov kongregace. Že tohoto denního rytmu využívají v plné míře a plní ho ne z povinnosti, ale z osobní potřeby čerpat sílu a inspiraci pro službu v praxi.

Otázka č. 10: Jaká jsou pozitiva slibu milosrdenství? Popřípadě jaká negativa?

Na otázku odpovědělo 19 respondentek, v jednom dotazníku nebyla odpověď vyplněna. Dotazované se opět rozdělily přibližně do dvou skupin podle toho, jakým způsobem otázku pojaly. První skupina, která ve způsobu odpovědí převládala, se vyjadřovala pouze k pozitivní stránce slibu milosrdenství, a to jeho naplňování, tzn. že negativní povahu u tohoto jevu vůbec nevnímá. Buď se respondentky k části otázky o negativních vlastnostech slibu nevyjadřovaly vůbec, nebo jasně uvedly, že negativa nejsou („*Každý úkon z lásky je pozitivní.*“, „*Nemusím moc přemýšlet, co dělat - slib vymezuje poslání.*“, „*Člověk najde sám sebe, když najde Boha.*“, „*Pozitiva: naplňování Boží vůle, pomoc druhým...*“, „*Milosrdenství je vzácná hodnota. Je to forma lásky. (...) A protože hodnotu milosrdenství nechce člověk ztratit, zajišťuje si ji slibem.*“, „*Každý úkon milosrdenství z lásky je pozitivní. Negativa snad ani nemohou být. Vidí-li někdo v té službě negativum v tom smyslu, že nezbyvá času na osobní záliby, je to chyba v něm.*“, „*Tento slib je čistě dobrý, nemá negativa.*“ apod.). Druhá skupina popsala jak pozitiva, tak negativa, ale z odpovědí je patrné, že se negativa nevztahují k samotnému slibu, ale ke konkrétnímu úkonu prokazování skutků milosrdenství, tedy že negativa se dají nalézt pouze v praktické službě milosrdenství, jak také přesněji definuje jedna respondentka („*Slib nemá negativa, má jen snadné a obtížné způsoby naplňování. Je to ale vždycky důvod radosti a vděčnosti, přestože práce může být těžká.*“, „*Přibližuji se milosrdenství Božímu. Negativa - že jsem jen člověk a nemohu dělat zázraky a pomoci všem a ve všem.*“, „*Je to závazek, který zároveň má v sobě sílu milosti k jeho naplňování, /.../je to také místo, kde je člověk od Zlého nejvíce pokoušen, tak se může stát, že právě pro boromejku může být naplňování tohoto slibu velmi těžké.*“, „*Pozitiva: Formuje srdce, je konkrétní i navenek. Negativa: Nebezpečí naivity, dobráctví, sentimentu, vyhoření.*“, „*Pozitivní - velká poptávka po službě milosrdenství, negativní - nemáme tolik sil.*“ apod.)

Objevily se také dvě odpovědi, jejichž reakce se vztahují čistě na otázku pozitiv a negativ slibu jako takového, tedy nereagují jako ostatní odpovědi na naplňování slibu, ale jen na slib samotný tak, jak je otázka ve svém původním záměru zamýšlena („*Milosrdenství prostě je! Není pozitivní ani negativní!*“, „*Pro mě nejsou pozitiva ani negativa.*“). S touto skutečností, tedy že se zde střetly dvě vysvětlení

položené otázky, může souviset i to, že jedna dotázaná otázku nepochopila („*Tomu nerozumím.*“).

Otázka vlivu věku ani délky setrvání ve společenství, ani žádné jiné okolnosti jako např. forma civilního zaměstnání, nebyla odpověďmi prokázána, přesto se domnívám, že teprve postupem času, poté, co se boromejka seznamuje se svým posláním a se závazky, které se k povolání boromejky vztahují, a zkušenostmi získanými životem v kongregaci, může řeholní sestra nabýt názor o existenci pozitiv, popřípadě negativ slibu milosrdenství.

Otázka č. 11: Proč je slib milosrdenství aktuální v dnešní době?

Otázku zodpověděly všechny respondentky, jejím záměrem bylo prokázat důležitost skládání slibu milosrdenství i pro dnešní dobu, tedy poukázat na to, že slib není jen jakýmsi historickým pozůstatkem počáteční etapy kongregace, ale že zavázání se tímto slibem má smysl i pro boromejku dnešní doby.

Opět se utvořily dvě nesouměrné skupiny odpovědí. V nadpoloviční většině dotazníků se respondentky odvolávaly na dnešní dobu, která je více než kdy jindy ve znamení odklonu od Boha a přiklonění se k prospěchu člověka bez ohledu na situace druhých lidí („*Svět je dost egoistický a vytrácí se láska a nezištná služba bližním.*“, „*Protože vychladla hodně vzájemná láska.*“, „*Dnes více než kdy jindy lidé trpí.*“, „*Protože dnešní době milosrdenství hodně chybí.*“, „*Protože lidem v mnoha případech ztvrdlo srdce.*“, „*Vytrácí se spolucítění jeden s druhým v rodinách, lidská srdce se plní egoismem...*“ apod.). Ve druhé skupině se dotazované vyjadřují k neustálé aktuálnosti slibu v kterékoli době, neboť milosrdenství má svůj zdroj v Bohu, a ten je zde pro člověka stále stejným způsobem, ať už v minulosti, či v přítomnosti („*Bůh je aktuální!*“, „*Dovolím si odpovědět slovy našich konstitucí: ,Toto povolání k milosrdné lásce se nemění, protože nikdy a nikde nebyli a nejsou lidé dokonale šťastní, bez útrap, strádání a křivd.*“, „*Bůh je aktuální vždy.*“, „*Milosrdenství je aktuální vždy...*“, „*Potřební jsou vždycky, nejsme v ráji a zde na zemi je plno lidí, kteří touží po lásce.*“ apod.).

Naléhavost slibu milosrdenství a jeho naplňování vnímají všechny dotázané sestry bez ohledu na věk či jiné okolnosti. Není pro ně jen aktem připomínajícím

počátky kongregace, ke kterému by z daného důvodu měly úctu jen jako k historicky výjimečné události. O jeho historických kořenech se ve smyslu této otázky nezmiňuje žádná z respondentek. Naopak si uvědomují nadčasovost slibu a v tomto duchu k němu zaujímají postoj.

Závěr

Stále je dnes možné setkat se s názory, ze kterých je patrné, že lidé mají k řeholním osobám rezervovaný postoj. O to více jsou pak překvapení, když přijdou mezi ně, když se s nimi setkají a povídají si s nimi. Najednou zjistí, že jde o lidi, jako jsou všichni ostatní. Že nejsou uzavřeni, nežijí jen sami pro sebe (pokud se jedná o zdravou komunitu), ale mají zájem na tom, vědět, co se děje ve světě, zajímají se o politickou situaci, o prostředí, ve kterém žijí, co dnešní lidi zajímá, co je trápí apod. Jsou to lidé s běžnými radostmi i starostmi, s osobitým prožíváním své vlastní existence. Jen je jejich smysl života zaměřen poněkud jinak, než je běžný člověk zvyklý. Proto se domnívám, že je stále aktuální o řeholním životě hovořit a přibližovat jej právě lidem, kteří svou neznalostí o daném způsobu života nabývají mylných názorů a přesvědčení.

Záměrem bakalářské práce bylo přiblížit konkrétní řeholní společenství, jeho postavení v dnešní společnosti, v církvi a ve světě a především v praktickém životě. Jedná se o společenství, které svým jedinečným znakem - čtvrtým slibem milosrdenství, zaujímá specifické místo mezi ostatními řeholními rodinami, proto jeho přiblížení bylo zaměřeno na styl života žitého právě ve světle zmíněného slibu. Jelikož však dnešní člověk může teoretické poznatky o řeholním způsobu života získat relativně snadno, bylo zapotřebí zprostředkovat navíc jakési „setkání“ s konkrétními řeholními osobami, které styl života v zasvěcení představily vlastními postřehy a názory získanými během svého působení ve službě Bohu a lidem.

Teoretické vědomosti však nemohou zůstat bez povšimnutí, neboť vytvářejí rámeček pro zasazení praktických do souvislostí. Proto jsou obsahem první a druhé části práce. První část pojednává o historii kongregace. Pro řeholnice, které chtějí skutečně znát a opravdově prožívat poslání boromejky, je nutná znalost dějin vlastní řeholní rodiny. Na základě, na kterém společenství vzniklo a rostlo, pak mohou být formovány i jejich vlastní přesvědčení o smyslu služby, kterou vykonávají. Tak i pro člověka zvenčí je dobré mít představu o situaci, o historických kořenech, na kterých boromejka staví své ideály.

Ve druhé části se již nabízí pohled na slib milosrdenství, který je předmětem práce. Nejprve je zde vysvětlen pojem milosrdenství. Je tak přiblížen obsah samotného slibu jako závazku, kterému sestry boromejky chtějí dostat za každou cenu, a to během celého svého života. Dále je ve druhé části pojednáno o dějinném kontextu slibu v kongregaci a duchovním zázemí společenství sester boromejek, neboť to dává boromejce každý den jasný směr jejímu poslání. Proto i tato část je neméně důležitá pro pochopení životního stylu sester boromejek.

Ve třetí části je metodou výzkumu, realizovaném prostřednictvím dotazníků, zprostředkován kontakt s konkrétními řeholními sestrami. Pomocí jejich odpovědí jsem dospěla k závěrům, které odpovídají na otázku, vytyčenou v úvodu práce. Analýza dotazníků měla zjistit, jakým způsobem prožívají konkrétní sestry boromejky své zasvěcení se slibem milosrdenství, jaký je jejich vztah k danému slibu a zda se tato prožívání shodují, nebo liší. Předpokladem bylo, že v základu se postoje shodují. Tato domněnka se potvrdila, neboť východiskem, zdrojem milosrdenství je samotný Bůh, jemuž se řeholnice zasvěcují, proto slib prožívají v první řadě ve světle Božím, v následování Ježíše Krista. Na prvním místě tedy není služba, pomoc člověku, ale Bůh, v jehož světle se pak vše ostatní odehrává. Na druhou stranu se však vnímání slibu milosrdenství současně i liší, jak bylo v úvodu opět předpokládáno, neboť tak jako každý člověk i sestry boromejky jsou každá jedinečná se svými schopnostmi, dovednostmi, vědomostmi. Také vliv okolností jako věk, délka působení v kongregaci se odráží v náhledech a názorech sester ve vztahu ke slibu. Nepotvrdilo se však, že by tomu tak bylo vždy, pouze u některých otázek, jak byly v analýze dotazníků rozebrány, se tyto jevy projevíly jako podstatné. Vždy však pro každou sestru z Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského zůstává aktuální výzva být opravdovější ve svém poslání milosrdenství, a tak se přibližovat Bohu, neboť „milosrdenství jsou stigmata na srdci a rukou každé pravé boromejky.“¹⁴⁹

¹⁴⁹ Dotazník. Dost. v: archiv autorky.

Bibliografie

Apologia ad Gulielmum Sancti Theodorici, IV, 8: PL 182, 903-904. In JAN PAVEL II. *Vita consecrata : Posynodální apoštolská adhortace o zasvěceném životě a jeho poslání v církvi a ve světě z 25. března 1996*. 1. vyd. Praha : Zvon, 1996. 144 s. ISBN 80-7113-187-3.

BENEDIKT XVI. *Encyklika Deus caritas est : Bůh je láska*. 3. vyd. Praha : Paulínky, 2006. 64 s. ISBN 80-86949-03-6.

Bible : Písmo svaté Starého a Nového zákona. 6. vyd. Česká biblická společnost, 1995. 296 s. ISBN 80-85810-08-5.

CINCIALOVÁ, Marta Lucie. *Spirituální teologie a úvod do duchovního života : Skripta pro studenty VOŠ Caritas - CMTF UP, akad. rok 2008/9*. Pracovní text k předmětu Spirituální teologie pro charitativní pracovníky CMTF UP. 89 s.

DACHOVSKÝ, Karel. *Sv. Karel Boromejský*. 1. vyd. Praha : Řád, 1995. 64 s. ISBN neuvedeno. DE FIORES, Stefano, TULLO, Goffi. *Slovník spirituality*. 1. vyd. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1999. 1295 s. ISBN 80-7192-338-9.

Denní modlitba církve. 1. vyd. Praha : Česká liturgická komise, 1987. 1863 s. ISBN neuvedeno.

Dějiny naší drahé kongregace : Její símě : Vznik a rozkvět pražské. Strojopis. Dost. v: archiv Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v Praze.

Domov sv. Karla Boromejského [online]. Aktualizováno průběžně [cit. 2009-10-29]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.domovrepy.cz>>.

Duch oživuje : Směrnice Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského. Praha : nákladem vlastním, 1998. ISBN neuvedeno.

Duchovní direktář Federace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského. Strojopis. Znojmo-Hradiště, 1987. Dost. v: archiv Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v Praze.

Dům sv. Antonína : Domov pro seniory a zdravotně postižené [online]. Aktualizováno průběžně [cit. 2009-10-29]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.dsvamb.cz>>.

DURYCH, Jaroslav. *Zdrávas, Královno! : Několik poznámek.* 1. vyd. Olomouc : Krystal, 1931. 64 s. ISBN neuvedeno.

Histoire de la Congrégation des Soeurs de Charité de Saint - Charles de Nancy. 1. vyd. Nancy : Imprimerie catholique de René Vagner, 1898. Dost. v: archiv Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v Praze. ISBN neuvedeno.

Hospic sv. Jana N. Neumanna [online]. © 2005-2009 [cit. 2009-10-29]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.hospicpt.cz>>.

HRUDNÍKOVÁ, Mirjam. *Řeholní život v českých zemích.* 1. vyd. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1997. 319 s. ISBN 70-7192-222-6.

Katechismus katolické církve. 2. vyd. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 2001. 818 s. ISBN 80-7192-488-1.

JAN PAVEL II. *Vita consecrata : Posynodální apoštolská adhortace o zasvěceném životě a jeho poslání v církvi a ve světě z 25. března 1996.* 1. vyd. Praha : Zvon, 1996. 144 s. ISBN 80-7113-187-3.

JAN PAVEL II. *Dives in misericordia : Encyklika o Božím milosrdenství z 30. listopadu 1980.* 1. vyd. Praha : Zvon, 1996. 64 s. ISBN 80-7113-186-5.

Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského [online]. Aktualizováno průběžně [cit. 2009-10-29]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.boromejky.cz>>.

Konstituce Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského. Praha : nákladem vlastním, 2000. ISBN neuvedeno.

KOŘÍNKOVÁ, Vincenta. Svedl jsi mě, Hospodine... *Farní mozaika : Měsíčník farnosti sv. Jana a Pavla v Místku* [online]. Aktualizováno průběžně, [cit. 2009-10-29]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.farnost-mstek.wz.cz/mozaika/unor_09.pdf>.

LÉON-DUFOUR, Xavier a CORBON, Jean. *Milosrdenství*. In *Slovník biblické teologie*. 5. vyd. Velehrad : Řím : Křesťanská akademie, 1991. 658 s. ISBN neuvedeno.

Lumen gentium. In *Dokumenty II. Vatikánského koncilu*. 1. vyd. Praha : Zvon, 1995. ISBN 80-7113-089-3.

Nemocnice Milosrdných sester sv. Karla Boromejského [online]. Aktualizováno průběžně [cit. 2009-10-29]. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.nmskb.cz>>.

Pochodeň milosrdenství : VIII. generální kapitula 1976-1978. Strojopis. Dost. v: archiv Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v Praze.

Prozatímní Konstituce a Stanovy Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského. Znojmo - Hradiště : nákladem vlastním, 1971. ISBN neuvedeno.

Scala paradisi : Stupně k ráji. 1. vyd. Kostelní Vydří : Karmelitánské nakladatelství, 1996. 48 s. ISBN 80-7192-083-5.

Sestry Boromejky. Česká televize, 17.5. 2009. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/405235100051010-cesty-viry/>>

Stručná historie Kongregace SCB. Strojopis, 19 s. Dost. v: archiv Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v Praze.

Stručný výtah z dějin kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v Čechách. Strojopis. Dost. v: archiv Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v Praze.

ŠKRABAL, Pavel. *Milosrdenství.* In *Příruční slovník biblický.* 1. vyd. Praha : Kropáč & Kucharský, 1940. 735 s. ISBN nevedeno.

URBAN, Jan Evangelista. *Boromejské tajemství : Pokorná snaha objevit kontemplaci hlubiny boromejské „církve“.* Strojopis, 7 s. Dost. v: archiv Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského v Praze.

Zasvěcení : Boromejky. Česká televize, 17.5. 2009. Dostupné na World Wide Web: <<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/209562213000004-zasveceni/?streamtype=WM1>>.

ZUBERT, Bronislaw Wenanty. *Řeholní právo : Instituty zasvěceného života a společnosti apoštolského života.* 1. vyd. Olomouc : Matice cyrilometodějská, 1997. 411 s. ISBN nevedeno.

Seznam zkratek

Zkratky

Příl.	Příloha
s.	Strana
sv.	Svatý
Srov.	Srovnej
KKC	Katechismus katolické církve
SCB	Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského

Zkratky církevních dokumentů

DCE	Deus caritas est (encyklika o křesťanské lásce)
DIM	Dives in misericordia (encyklika o Božím milosrdenství)
LG	Lumen gentium (věroučná konstituce o církvi)
VC	Vita consecrata (posynodální apoštolská adhortace o zasvěceném životě)

Biblické zkratky

Ex	2. kniha Mojžíšova (Exodus)
Mt	Evangelium podle Matouše
Mk	Evangelium podle Marka
Lk	Evangelium podle Lukáše
Jan	Evangelium podle Jana
1 Kor	1. list Korintským
1 Jan	1. list Janův

Seznam příloh

Příl. 1: Dotazník.....	72
Příl. 2: Logo Milosrdných sester sv. Karla Boromejského.....	73
Příl. 3: Text prvních slibů Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského podle konstitucí kongregace.....	74
Příl. 4: Text doživotních slibů Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského podle konstitucí kongregace.....	75

Přílohy

Příl. 1: Dotazník

Věk:

1. Jak dlouho jste v Kongregaci?
2. Na základě čeho jste se rozhodla pro vstup do této kongregace?
3. Jak jste vnímala slib milosrdenství vedle slibů čistoty, chudoby a poslušnosti **před** vstupem do kongregace, **v začátcích** řeholního života a **nyní**?
4. V čem je slib milosrdenství určitou zvláštností v řeholním životě?
5. Co by měla boromejka dělat „navíc“ – na rozdíl od jiných řeholních společenství - v souvislosti se slibem milosrdenství?
6. Proč je slib milosrdenství důležitý pro Váš osobní život? A pro život v Kongregaci?
7. Jak ovlivňuje slib milosrdenství Vaši službu lidem?
8. Jak tento slib naplňujete (duchovně i v konkrétním povolání)?
9. Kde hledáte pro naplňování slibu inspiraci?
10. Jaká jsou pozitiva slibu milosrdenství? Popřípadě jaká negativa?
11. Proč je slib milosrdenství aktuální v dnešní době?

Děkuji za odpovědi.

Příl. 2: Logo Milosrdných sester sv. Karla Boromejského

Příl. 3: Text prvních slibů Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského podle konstitucí kongregace

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

Já, sestra Marie N. N., žijící v Kongregaci Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, vedena touhou věrněji následovat milosrdného Krista, slibuji Bohu pro jeho větší čest a slávu, že budu jeden rok žít z Božího milosrdenství a prokazovat je. Proto chci usilovat o vytrvalost v modlitbě a jeden rok sloužit chudým, nemocným a všem potřebným podle konstitucí Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského.

Slibuji Bohu, že budu po tuto dobu žít podle těchto konstitucí v čistotě, chudobě a poslušnosti, abych s milostí Ducha svatého, s pomocí Svaté rodiny a na přímluvu svatého Karla Boromejského rostla k dokonalé lásce a sloužila Bohu a církvi.

Své sliby vkládám, Matko X., v přítomnosti svých sester do tvých rukou.

Příl. 4: Text doživotních slibů Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského podle konstitucí kongregace

Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen.

Já, sestra Marie N. N., sestra Kongregace Milosrdných sester sv. Karla Boromejského, slibuji Bohu pro jeho větší čest a slávu, z pevného rozhodnutí Jemu se zcela zasvětit a věrněji následovat milosrdného Krista, že budu po celý život žít z Božího milosrdenství a prokazovat je. Proto chci usilovat o vytrvalost v modlitbě a sloužit chudým, nemocným a všem potřebným podle konstitucí této kongregace.

Slibuji Bohu, že budu po žít podle těchto konstitucí v čistotě, chudobě a poslušnosti a nikdy tuto řeholní rodinu neopustím. V ní chci strávit celý svůj život, abych s milostí Ducha svatého, s pomocí Svaté rodiny a na přímluvu svatého Karla Boromejského rostla k dokonalé lásce a sloužila Bohu a církvi.

Své sliby vkládám, Matko X., v přítomnosti svých sester do tvých rukou.